

OPVS CVLV

Musices nouiter Cōgestū per honorādū Seba-
stianū Felstineñ, Arciū Baccalariū pro institutiōe ad o-
lescentū in cantu simplici seu Gregoriano



AD LECTOREM HEXASTICHON.

Musica si cordi fuerit, tibi candide lector
 Quæ mentes hominū flectere sola potest
 Quæ tigres lenisse ferunt, rapidosq; leones
 Orphea cui mater Calliopeia fuit
 Quæ mouisse aiūt duros amphiona cautes
 Hunc ne peniteat te relegisse librū,

100 m. A.

IN MUSICES COMMENDATIONEN Prefatio,

MUSICA nempe, inter alias artes liberales dicēte Boetio in primo Musice, nō modo speculationi, verū etiā mortalitati cōiuncta est. Nihil em̄ tam ppriū humanitatis est, q̄ remitti, dulcibus modis, astringiq̄ cōtrarijs idq̄ in singulis, vel studijs, vel etatibus luce clarius cōspiciūt. infantes eq̄ dē iuuenes, ac senes, ita inhiante affectu quodā spontaneo modis musicis delectantur, vt omnino nulla sit etas que non dulcis armonie sono, afficiūt gaudio, & a tristi consurgat cogitatu. Quā ob causam (cū similitudo, amica dissimilitudo vero cunctis sit odiosa) Plato namq̄ materiā nostrā Musicis pportionibus cōpactā affirmabat, Musica em̄ curas abigit in somnes infantes compefcit, vagientes dulci cantilena Nautas quoq̄ ac remiges, insup & pene om̄es artifices manu operantes, vocis modulatione labores facilius posse tollerare, experientia docuit fessos reparat artus, ac perturbatos hec etiā nō modo homines, inquit Isidorus sed & bestias, Serpentes, Volucres, atq̄ Delphines ad auditū sue modulationis puocat. Qua vna vel maxime, Amphion dicens lapides ac saxa in Thebarū muros congregauit, Orpheus Tracius Euridicē, coniugē ab inferis reuocauit, Tymotheus vir Parigijs, Alexandrū magnū totius orbis dormitorē, ab epulis ad arma capeffenda inflammauit, Ex mox mutato modulationis instrumento, eundem ab armis ad conuiuū reuocauit. Nam & Socrates & Plato pythagoriciq̄ om̄es, Iuuenes, & Iuenculas in musicis erudiri, nō ad lasciuie incitamenta, quibus ars ipsa vilefcit, Sed ad motus animi sub regula, rationeq̄ moderandos communi lege sanxerūt. Heroū mentes ad fortia facta accendit, cohibet vicia virtutes & gignit, & ornat genitas. Hic Agamennon Imperator, ad bellū Troyanū iturus authore Philelpho, Musicū domi relinquit q̄ Clitemnestrā coniugē p muliebriū virtutū laudes ad pudiciciā probitatēq̄ cōiugalem cantu hortareī, Quare nō


prius illā ab aegistho viciatā serūt q̄ is e medio musicū qui
 adulteriū impediēbat ip̄ie sustulisset Regius quoq̄ Psaltes
 David Saulē Irahelis regē cū a spiritu vexaret immūdo li
 beravit, hec etiā est qua nō solū summus ille rerū opifex de
 us verū & stygy Iouis furiales anime placant, mitigant re
 focillant, Ipsa em̄ est ceterarū disciplinarū domina que &
 stygya arua, Neptūia regna Iouis quoq̄ etherei, loca eterna
 luce corusca, pmulcere pōt. Que & sola relictis terris volat
 añ tribunal sumi iudicis vbi sonāt iugiter sanctorū vbi angeli
 & archāgeli hymnū deo infatigabiliter decantāt, vbi cheru
 bin & seraphin, Sanctus incessabili voce pclamāt. Addo q̄
 nulla disciplina sine musica possit esse pfecta, Quare & Py
 thagoras discipul, vt in melodijs & obdormirēt, & a somno
 resurgerēt pcepit, Mores preterea hominū musica & regit
 & componit, Nā & Nero quo ad Musicā coluit Seneca tes
 te mitissimus extirrit, Sed vbi relictā Musica ad Nicroman
 cie diabolicas artes animū vertit, tum primū seruire cepit,
 ex agno lupus factus atq̄ mansuetissimo principe in seuissi
 mā bestiā est transformatus, Sed ne longior solito digressio
 fiat i re que satis laudari vix potest, vel que potius seipsam
 ornat, q̄ vt alicuius laudatiōe indigerit finiemus ploquiū.

DE INVENTORIBVS MUSICES,

LVM ob vetustissimā antiquitatē humane in
 uentiōis author incertior sit celeberrime Mus
 sice, Tum q̄ tante rei dignitas tot tantosq̄ sui
 in amorē trahat vt singuli (si fieri possit) au
 thores se dici velint, Quare & alij Linum The
 beū, Alij Orpheū Tracem, Alij Amphionem
 Dirceū, Alij Pythagorā Samiū artē hanc reperisse arbitra
 tur, In sup Euzebius Dionisiū, Diodorus Mercuriū &c, Cel
 lius lectiōnū antiquitatū li. 5, Si tamen Iozepho ac sacris lit
 teris, fides vlla prestanda est, Tribal filius Lamech eius in
 uentor precipuus, & antiquitate primus, ante diluuiū dua

bus tabulis latericia scilicet & Marmorea posteris eā reliquit
 inscriptā. Quarū alterā Marmoreā scilicet vsq; hodie in
 Siria esse, qdā pdiderūt. Sed ne ex inuentorū pluralitate
 error consurgat. Constat Tubal ante diluuiū Moisen, apud
 hebreos Orpheū Amphionē, & ceteros tales apud gentiles
 Pithagorā apud grecos, Boetiū vero apud latinos, Musica
 primū claruisse. Hūc igit̃ imitaturi sunt complures, vt gre
 gorius sanctus, Isidorus, Ioannes de muris, Eciā nostra etate
 viri celeberrimi, Quorū & nos sequaces fore haud dedigna
 bimur. Decreuimus ergo in tractatulo presenti, oñibus in
 utilitatibus reiectis, ea que ad Musice Choralis negotiū p
 tinent breuiter, ordinate, & distincte, qnq; partibus siue ca
 pitulis absoluere, Primū igit̃ capitulū erit de diffinitioe mu
 sice, & eius diuisione, de vocibus & clauibus musicalibus, &
 scala manus musice, Secūdū caput erit de vera solmisatioe,
 vniuscuiusq; cantus, & clauū trāspōsitiōe, Terciū de mōis
 musicalibus, Quartū de cognitiōe tonorū, & differentijs ip
 sorū, nec nō trāspōsitiōe eorūde & scala ficta, Quintū & vlti
 mū de introitibus & respōsorijs cui tono adiudicari debeāe
CAPITVLVM PRIMVM DE MUSICES NOTI

ficatiōe, & eius partitione.


QUONIAM oñis (vt Cicero refert) que a ra
 tiōe suscipit̃, de aliqua re institutio, a diffinitio
 ne pficijci debet, vt intelligatur, quid sit id, de
 quo dispuet̃. Vnde Musica est scientia canen
 di modū iudicans Vel est pericia modulatiōis
 in sono cantuq; consistens, Quā Musicā tripar
 titā esse Boetius, cui inter latinos musice, scriptores primi
 honores debent̃ li. 1. capitulo. ij. ostendit, Mundanā scilicet,
 instrumentale, ac humanā, Mundana est Harmonia syderū
 motu, atq; spherarū impulsu causata, hanc ex celoꝝ cōcētū
 elementorū nexu, atq; r̃pm varietate, deprehensam esse Lu
 douicus Celius Rodignius lectiōnū antiquarum li. 5. c. 25.
 scribit, & de hac philosophi q; circa rerū naturas versant̃, de

terminant. Alia est Instrumentalis est que in diuersis Instru-
 mentis vt organo Tibijs, Liris, Timpanis, & similibus mo-
 dulationē format. Alia est humana que ī corpe & anima est
 situata eo q̄ melodia durante, fit homo recens & supstes, &
 quēadmodū modulationū coaptatiōe delectat plurimū, pa-
 rimō se contrahit si quid armonie fuerit deprauatū, Vel hu-
 mana est que vocē humanā requirit & cantare docet, & est
 duplex scilicet Vsualis & Regulata, Vsualis que ex sola in-
 clinatiōe quadā naturali p̄cedit, carens artis legibus & pri-
 cipijs quibus regi deberet, Regulata que p̄ceptis Inuitēdo
 ex certis legibus & regulis cātū p̄ducere docet, Et talis est
 duplex scilicet Speculatiua & practica, Speculatiua est que
 in solis numerorū speciebus cōsistit, vt est Musica Magistri
 Ioannis de Muris in qua p̄portiōes musicales p̄ malliorū pō-
 dera Pythagore repre describūt. Practica siue actiua vt di-
 uis Augusti, li. 1. Musice sue refert, est bene modulandi sci-
 entia, Vel est ars liberalis veraciter canēdi p̄cipia admini-
 strans, & de tali hic tractabit, & est duplex scilicet, Simplex
 & mensuralis. Simplex seu plana est que in suis notis, equalē
 seruat mensurā, absq̄ incremento & decremento p̄lationis,
 Vel simplex Musica que om̄es notas simpliciter considerat
 scilicet vna & eadē mensura, vt est cantus Gregorianus, Me-
 suralis siue figuralis est cuius figure inequales sunt, augmē-
 tū & decrementū sustinentes, secūdū variorū signorū iudicia,
 Vt mēsural ē q̄ aliā notā longā q̄ aliā breuē q̄ aut semibreuē
 o cōsiderat, Ad simplicē vero siue planā musicā p̄rio requirē
 vox, secūdo vocū distātia vt est ascēsus de vna voce ī terciā
 quartā, q̄ntā, &c. Quia cōsonātia que oēm musicē regit mo-
 dulationē siue voce nō fit, nec vox sine sono, inqt Boeti, li. 1
 c. 3. Notandū est ergo q̄ solius aiantis sonus vox p̄prie di-
 cit, Inaiata em̄ vocalia nō sunt, scribit Celius li. 10. c. 53. q̄
 si fistulas aut fidiculas dicamus vocales trās laticū est atq̄
 nois abusio, nec aiantibus vox ē oibus, sanguie em̄ carentia
 pō vociferāt, nec pisces vocē emittūt, q̄ vox ē aeris motus
 hūj aut aerē nō recipiūt

Est igitur vox sonus ab ore animalis perfecti, consilio, vel significatione prolatus. Consilio dico propter tussim que vox non est. Significatione vero propter dencium stridorem. Vox igitur Musicalis est quedam sillaba notarum tenores exprimens. Nota vero est figura qua cantus intensio vel remissio designatur. Quum autem omnis modulatio vocibus perficiatur, & voces scribi non possunt, sed memorie commendantur, ut ergo facilius mandentur memorie Guido monachus Aretinus diuina inspiratione ductus Hymnum diui Ioannis baptiste deuote examinans sex capitales sillabas scilicet, vt, re, mi, fa, sol, la, musicis consonantijs conuenire propperdit. Quare eas introductorij choris applicuit. Harum vocum, quedam acumini & asperitudini melodie accommodatae, dure dicuntur, que sunt, mi & la, quia ceteris duriorē edunt sonum. Alie mollicule & blandiores in sono molles dicuntur, he sunt vt, & fa. Reliquae inter has mediū & temperatiorē sonum efferentes. Naturales appellatur que sunt, re, & sol, vt patet in hac figura,



¶ Ex qua vocum distinctione triplex cantus elicitur scilicet q̄ duralis, naturalis, b̄ mollis.

¶ Cantus igitur sunt tres in genere, & septem sunt in specie vt patet in hac scala.

q̄ Duralis est qui durum & asperum facit sonum ratione littere & soni.

Naturalis vero q̄ se habet neu-

tro modo, hoc est nec nimis dure nec molliter sonans.

b̄ mollis est qui mollem ac leuem facit sonum ratione littere & soni.

SCALA MUSICALIS CANTVS DISTINGVENS,



h duralis primus,

Naturalis primus,

b mollis primus

la sol fa mi re vt

la sol fa mi re vt

la sol fa mi re vt

h duralis secundus vt re mi re vt

Naturalis secundus

b mollis secundus

la sol fa mi re vt

la Tercio ad simplicē mu
 la sol sicam requirit Clavis.
 sol fa Est autē clavis Musica cā
 fa mi tus referatio q̄ cūsusq̄
 la mi re naturā cantus aperit &
 sol re vt manifestat instar realis
 fa vt clavis se habens qua per
 mi re vt inde ac ad abditorū re/
 re vt clusionē peruenit. Sic il
 la oculata & icognita sca
 le Musice nobis referan
 tur puta cantus Tonus
 & voces, Que claves in
 scala Musicali numero
 reperiunt viginti due &
 hee triplici comprehen
 dunt ordine. Quorū pri
 mus capitaliū est. Secū
 dus minutarū, Tercius
 Gemminatarū, & disse
 runt inter se iste claves
 positione figuratiōe ap

pellatiōe quia vna aliter ponitur figurat̄ appellat̄ quā alia.
 Capitaliū sunt octo, Γ A h C D E F G Minute a, b, h, c, d.
 e, f, g, b fa h, Minute em̄ nōvna clavis est sed due itidē & bb
 fa h h mi, Geminatarū vero sunt sex scilicet aa, bb, h h, cc,
 cd, ee, Hatū aut̄ omniū seriem decem lineis ac spacijs totis
 dem subscripta declarat figura,

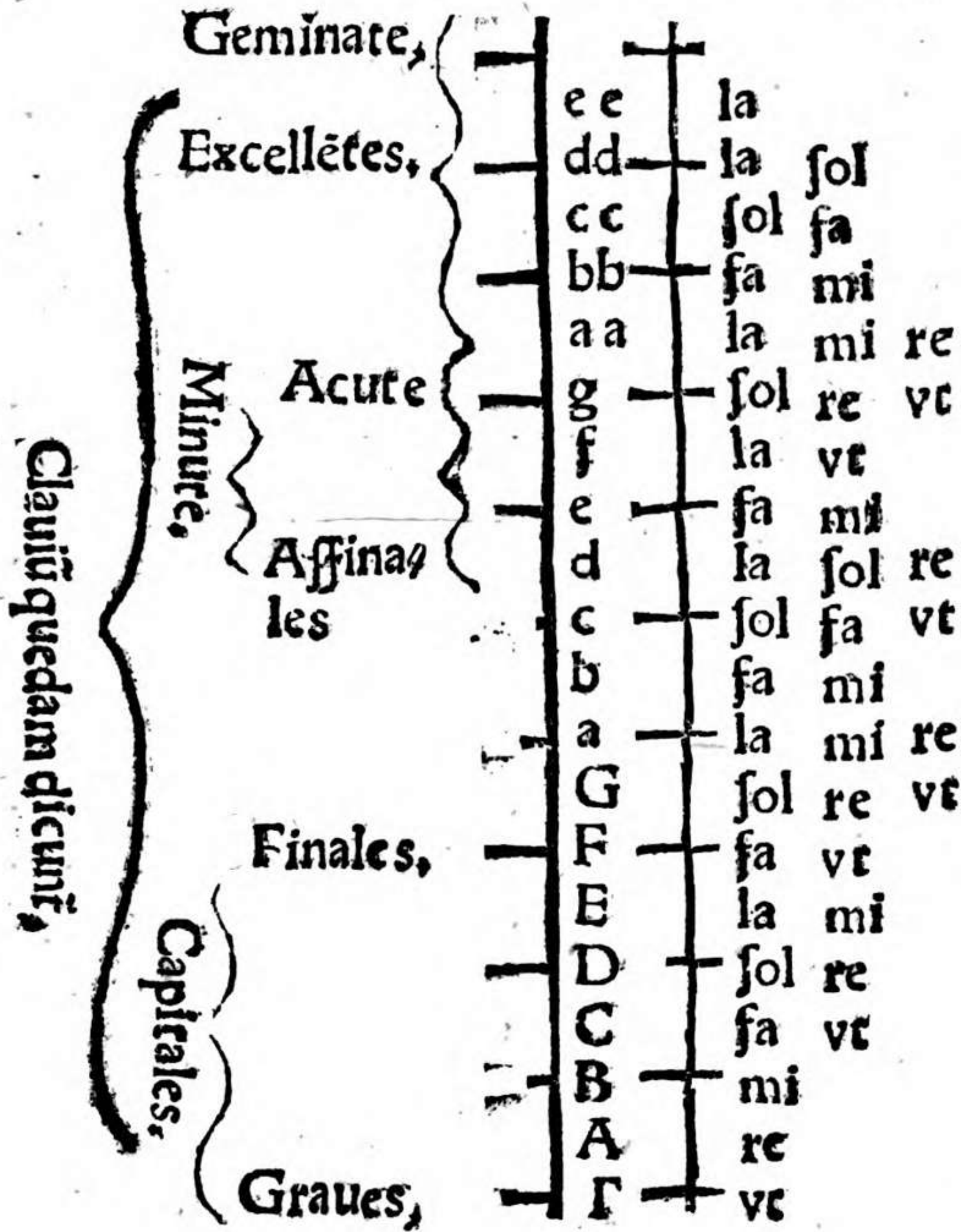
TYPVS SIVE

MVSICE CLAVIVM SYNTAGMA

ET DIFFERENTIAS CON-

TINENS

DE CLAVIBVS,



De numero
 clauū in sca
 la musica po
 sitarū. Que
 dā dicunt sig
 nate, & sunt
 gnō que in li
 bris cantuali
 bus signatur
 scilicet Γ vt,
 ff fa vt, c sol
 fa vt, g sol re
 vt, & dd la sol
 & quelibet il
 larū distat ab
 alia per quin
 tā preter Γ vt
 & ff fa vt, quib
 bus septima
 interiacet.

Est aut clavis
 signata q̄ ex

presse in cantus exordio ponitur atq̄ signat, vt patet in hac
 figura subscripta,

Signa Claviū signatarū
in cantu plano,

Signa earundem in men-
surali cantu,

Rarius, dd la sol,

Raro, g sol re vt,

Cōiter c sol fa vt,

Rarissime ff, fa, vt

Rarissime T vt,

Reliq̄ vero ab his oēs in
manu Musica posite dicū
tur nō signate cū in libris
non signent̄ sed implicite
virtualiter per signatas
ascendendo & descenden-
do parefiunt & cōsiderāt̄
& licet quādoq; in cantu
signatū reperiat̄ b rotundū
dum, vel q̄ quadrū, hoc tñ
raro accidit & si contin-
git tunc tale b, molle, vel
q̄ quadrū signatur in b fa
q̄ mi, & in bb fa, q̄ mi, & in
alijs clauibus secundū exi-
gentiam cantus.

Capitulū secundū de vera solmisatiōe.

Solmisatio est cuiuslibet cantus per vo-
ces Musicales iuxta exigentiā mi & fa regula-
ta modulatio, Vel solmisatio est debita cantus
per sex voces musicas expressio. Cātus vero vt
hic accidentaliter dicitur quelibet regulata no-
tarū sine melodie expressio, Quicquid em̄ debi-
ta arte est contextū ita vt cantari possit, id, hic cantus voca-
tur vt sunt Responsorialia, Missarū, Introitus, Antiphone, Ser-
quente, Gradualia, Offertoria, & his similia, Et talis

Solmi-
fatio est
duplex

Regularis i cui-
us solmifatiōis
cantu summū
voci clauibus
musicalibus po-
nunt & nulle ex-
terne hoc est in
quo nulla ponit
coniuncta & est
duplex.

Irregularis seu ficta est in cuius solmifatiōe can-
tus decantant voces in clauibus que in illis nō po-
nunt. Vel est que eius cōiunctis componit vt qñ
i cfa vt. sol in h mi fa i G greco canit. de qua infe-
rius patebit in scala ficta seu cōiunctarū.

h Duralis est que ex naturali
& p̄pria melodia postulat mi
in b fa h mi dicta. a h duro. ga
in clauē h duro habet vocem
duram scilicet mi.

b Molli s que ex naturali & p̄-
pria sua melodia postulat fa i
b fa h mi. dicta a b molli. quia
in tali clauē b habet vocē mol-
lem scilicet fa.

<p>dd</p>	<p>Ascensus scale h duralis</p>	<p>la.</p> <p>sol fa mi re sol fa mi re sol la mi re fa mi re vt</p>	<p>la.</p> <p>sol fa mi la sol fa la sol fa mi la sol sol la sol la sol fa mi mi re vt</p>	<p>re mi re mi</p>
-----------	---------------------------------	--	--	--------------------------------

Descensus scale h duralis.

Scala h Duralis siue
ascensus cōmuni om-
niū Tonorū preter qu-
tum & sextum. & pri-
mū cum secundo ad g
sol re vt transpositus.

Ascensus scale b mollis

la sol fa mi re fa mi re sol fa mi re fa mi re sol fa mi re vt

la sol fa mi re fa mi re sol fa mi re sol fa mi re sol fa mi re vt

Descensus scale b mollis.

Scala b mollis siue ascensus Quinti & sexti, Tonor Cantus & transpositor primi cū secundo Tonor.

De solmisatione Regule.

PRIMA REGVLA. Solmifans ante omnia consideret cantū in qua clauē talis incipit, & si cantus ascendit accipiat vocem inferiorē in clauē contentā, Si vero descendit cantus accipiat vocem superiorem, Postea videat alias clauēs nō signatas in lineis vel spacijs post clauē signatā in tali cantu, & exprimat voces ordine prout in clauibus sunt posite: ita q̄ nō exprimat aliquā vocē in spacio vel linea que nō inuenitur in clauē aliqua.

SEDVNDATA REGVLA. Volens ornate solmifare & perfecte aliquē cantū nō debet voce explicita, sed implicita mutare, Si cantus ascendit nimīū, ita

quod non posset compleri per sex voces tunc si ascendit inferiorem vocem assumat obmissa superiore. Si vero descendit superiorem vocem capiat in eandem subtrahendo.

TERCIA REGVLA, Quando cantus transponitur a d sol re primi aut secundi ad g sol re vt, & si cantus ascendit tunc in g sol re vt assumi debet in solmisando media vox s, re, & non vt, propter fa quod signat in bfa hmi & ibi canit & sol in c sol fa vt, decantari debet & la in d la sol re

QUARTA REGVLA, Si in aliqua Clave canitur fa tunc si ab ea fit saltus per quartam vel quintam aut octavam indirectam tunc in tali ascensu vel descensu cantus fa exprimat, & si mi exprimitur seu decantatur in aliqua clauis & fit saltus ad quintam quartam vel octavam tunc debet in tali cantu decantari etiam mi, vel la sicut post saltum ascendit vel descendit.

De transpositione clauium in aliquo cantu.

VINDE Transpositio est clauis signata ob cantus ascensum vel descensum de linea ad lineam translata sursum vel deorsum facta. De qua hanc obserua regulam primam, Quantum clauis transposita ascendit tantum nota sequens a suo situ descendit, & quantum clauis transposita descendit, tantum nota sequens ascendit.

QUALIA REGVLA, Volens distanciam notarum iudicare videat quantum distet vltima nota prime clauis signate, & quantum prima nota sequentis clauis ab vltima prioris clauis distet ille per tale considerationem inueniet cuiuslibet note saltum

Capitulum iij. de intervallis siue modis musicalibus

MODVS Musicus est saltus vel distancia unius vocis ad aliam secundum ascensum vel descensum. Vel modus est certa melodia & debita vocum distancia, & dicitur modus a modificatione siue a mensura. Quoniam omnis ascensus vel descensus debita mensura continetur. Sunt autem novem modi principales & vsitati quamvis sint plures minus vsitati scilicet.

7

Vnisonus, Semitonium, Tonus, Semiditonus, Ditus, Diatesseron, Diapente, Semitonium cum diapente, Tonus cum diapente, Diapason, Minus vsitati Semiditonus cum diapente, Ditus cum diapente. Vnisonus proprie loquendo non est modus quia nihil mensurat vel modificat, Est tamen vnisonus principium modorum, quemadmodum vnitas pluralitati numeri est principium ita equalitas proportionum dicente Boetio.

SEMITONIVM est saltus de voce in vocem per secundam molliter sonans & fit solum inter mi & fa voces, vel la & fa & e converso per secundam per vocem b mollem & h duralem

TONUS est vocis a voce per secundam virilem rem distantia potenter sonans dictus a tonando, Tonare enim est potenter sonare, & fit tonus inter omnes voces preter mi & fa.

SEMIDITONVS constituitur ex Tono & Semitono, ut est ascensus de re ad fa, vel de mi ad sol, & e converso,

DITONVS Est ascensus vel descensus per tertiam maiorem sicut est de ut ad mi, vel de fa ad la,

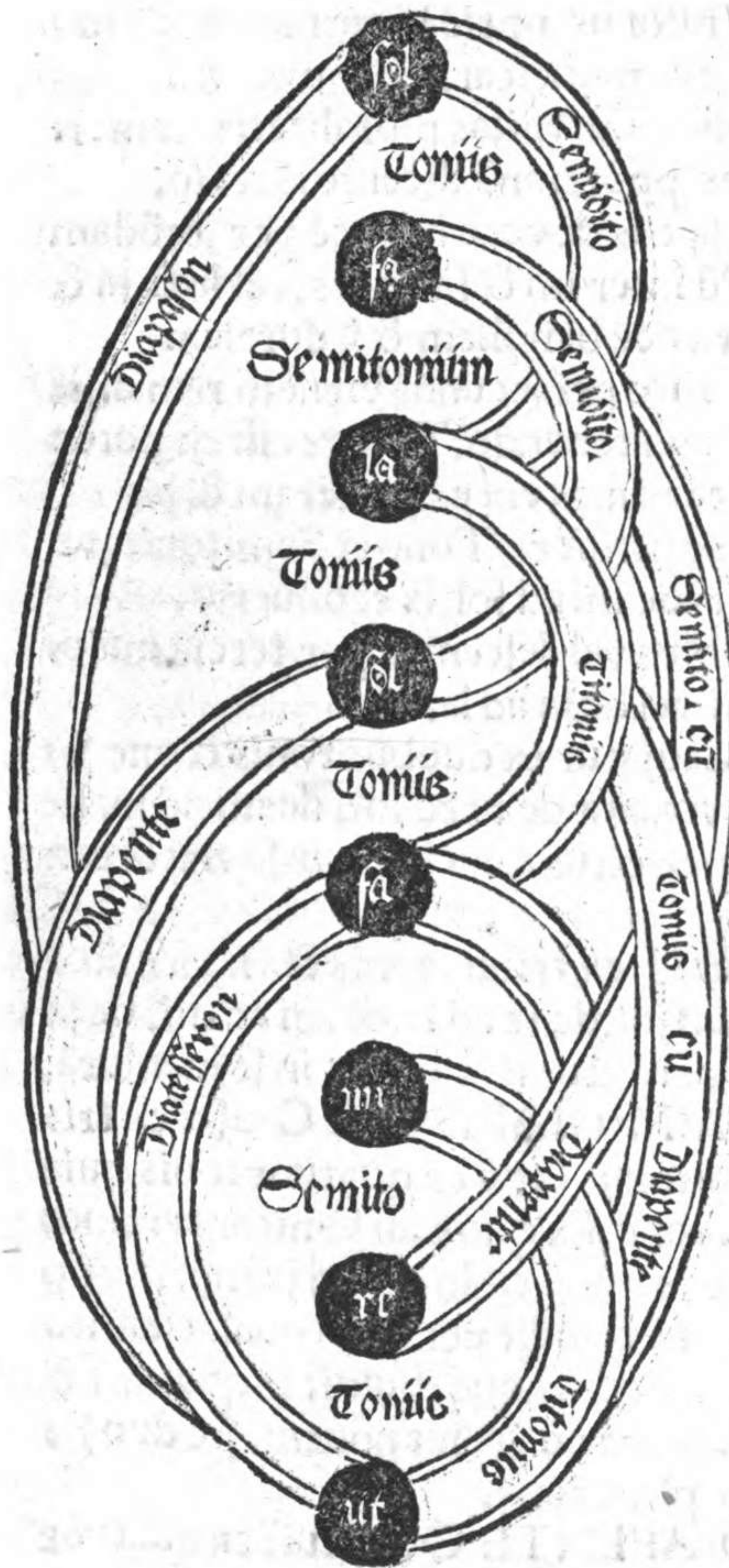
DIATESSERON Causatur ex duobus tonis & vno semitono, ut est saltus de ut ad fa, de re ad sol, de mi ad la. Et dicitur primus modus perfectus quia semper in se vna & eandem mensuram tenet.

DIAPENTE Constituitur ex tribus tonis & vno semitono ut est ascensus de ut ad sol, de re ad la, de mi ad mi, de fa ad fa, & est alter modus perfectus non varians in se mensuram.

SEMITONIVM CVM DIAPENTE Causatur ex tribus tonis & duobus semitonijs & non ex quatuor tonis quia duo semitonia non complent tonum. Ex quo duo semitonia minora sunt, ut est ascensus de re quod est in re ad fa in ff fa ut per sextam minorem. Tonus autem non dividitur per duo equalia semitonia sed maius & minus sicut enim novem dividitur in quatuor & quinque, vnde sicut bis quatuor non faciunt novem, sic duo semitonia minora non complent tonum.

TONUS CVM DIAPENTE Constituitur ex quatuor tonis & vno semitono ut est ascensus de ut ad la per sextam,

¶ Modi perfecti, Modi imperfecti.

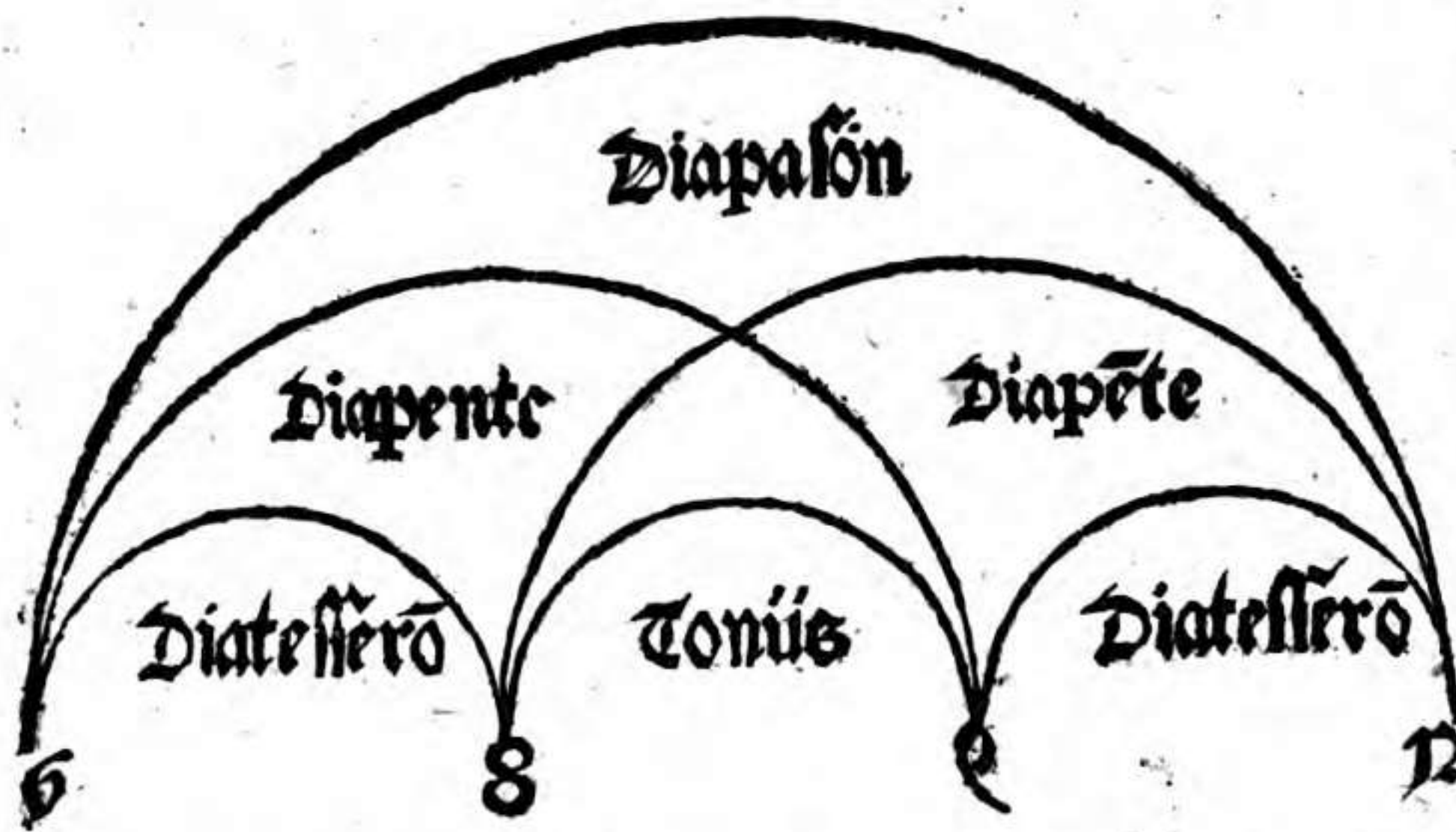


¶ DYAPASON. Cōstituit ex quinq; tonis & duobus semitonis, vt est ascensus de vt ad fa, vel de re ad sol, vel de mi ad la per octauā, quā omnis octaua Dyapason dicitur. Et nota quod nunquam per quarta vel per quinta nec octaua accipiendū est post mi fa, vel econuerso, quā sic esset falsus saltus & descensus & variaretur mensuratio. MODI sunt duplices quidā perfecti & sunt qui eandē mensurā quā retinēt mutare nō possunt, sic est Diatesseron Diapente & Diapason, in quarta quinta & octaua. Quidā imperfecti sunt quod iam plus iam minus de proportione sibi assumunt sicut secunda tertia sexta. Nā alia est secunda minor que semitonium dicitur & alia secunda maior quod tonus dicitur, alia est

tercia minor que dicitur Semiditonus, Alia maior que ditonus dicitur. Alia sexta minor que semitoniū cū Diapente dicitur, ut patet in figura supra posita.

PITHAGORAS phūs numerorū princeps pportionū magister qui toto euo numeris incumbendo singula scire nitebat. Nolens quidē aurīū iudicio fidem nec de consonancijs constanciā adhibere. Tum quia nō omnis auris ppter complexiones naturalis etatis mutabilitatisq; dispositiōis varietatē eque bene iudicat de preceptis seu audicis. Tum quia & si auris bene temperata ad ea que circa sonū & sonorum concordantias contingunt cū sibi ppriū sit non fallatur tñ de pportione sonorū discernere nihil est suū imo potius rationis opus. Idem phūs diu anxius manens quomō artē ratione & recte inueniret vice quadā passim deambulans hāc quoq; cognitionē mentalem circūuoluens quodam nutu diuino fabrorū officinas ingressus malleos super incudē ferreum mirabile armoniā emittentes. stupensq; arrectis auribus modorū mulcedinē audiuit, & tanq; feruens rei veritatis inquisitor ne in lacertis & hominū viribus lateret hec concinētia, Iussit inter se pmutatim malleos pmutari singulos qbus vicissim alteratis redijt eadem simphonia vt prius. Ex quo animaduertit non in lacertis vlnarum tantā fore concordiā tā numeri quā mensure quā ponderis ratiōe. Numerus igitur malleorū erat quinq;. sed quātus dissonās est eiectus grandem licet dederit occasionem per sui dissonātiā de cōsonātijs iudicādum. Nā positus iuxta se contrarijs peiora pre alijs aut meliora esse vident. Consideratis itaq; pōderibus malleorum ita vt primus continuat duodecim vncias, secūdus nouē, tercius octo, quartus sex, & experientia patebit. Malleū quartū ad malleū primū Diapason sonare, quia ad eū duplus est, & rursus malleus primus ad malleum secūdū. Similiter malleus tercius ad malleum quartū Diatesseron resonabit, quia vtrinq; est proportio Sesquitercia. Malleus vero secundus ad quartū, & item malleus primus

ad malleū terciū Diapente tonabit quia utrinq; pportio Se
 Squialtera, Malleus vero secūdus ad malleū terciū tonum in
 Sesquioctava resonabit pportione, hic tamen consonantia
 nō est sed consonantiarū pars ut patet in hac figura.



Quia tres conso
 nantie Musicales
 primū a Pithago
 ra, ut dictū est sūt
 reperte que in p
 portionibus fun
 dāt. Vnde opere
 preciū est de talib
 bus ad ppositum
 feruentibus ali

C finale, D finale C graue, Γ Grecū, quid determinare
 Malleus 4, malleus 3 malleus 2 malleus 1 Prima igit conso
 6. pōderū, 8. pōderū, 9. pōderū, 12, pōde nantia Dyapason
 constituta est i du

pla proportione. Est aut dupla pportio vbi maior numerus
 continet minorē precise bis, & dicit Diapason a dya quod
 est duo & pan quod est totū eo q numerus maior continet
 minorē in se bis, & dicit prima perfectio Dyapason, quia ei
 us diuisio est & fundat sub vno bis repetito, Exēplū cōpdo.

16	12	8	6	4	2
8	6	4	3	2	1

Secūda cōsonantia est Diapente & cōstituit in Sesquialtera
 pportioe, est aut sesquialtera pportio vbi numerus maior cō
 tinet minorē i se totū, & ultra hoc alterā id est mediā partē
 numeri minoris, & dicit Sesquialtera a sesqui, id est totū &
 altera id est media pars, quia maior numerus continet in se
 minorē, & cū hoc mediā partem minoris ut hic,

18	15	12	9	6	3
6	5	4	3	2	1
12	10	8	6	4	2

TERCIA consonantia est Diatesseron & constituitur in proportione Sesquitercia. Est autem sesquitercia ubi maior numerus continet minorem totum & eius tertiam partem scilicet minoris, & dicitur a sesqui id est totum & tertia id est tertia pars propter eandem causam, & hec consonantia puta diatesseron dicitur tertia perfectio, quia eius divisio fundatur super numero ternario id est tertia parte, ut in exemplo.

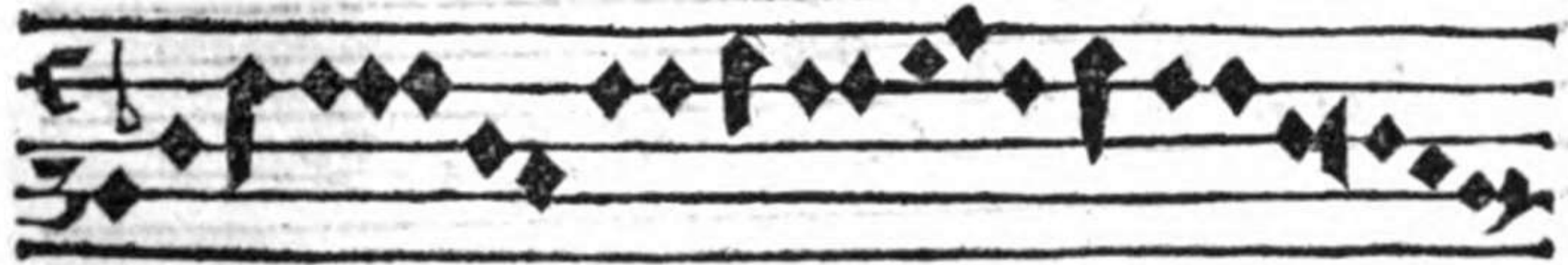
20	16	12	8	4
5	4	3	2	1
15	12	9	6	3

TONVS Quamvis consonantia non sit sicut dictum est quia tamen est pars consonantiarum constitutus est in proportione sesquioctava. Est autem sesquioctava proportio ubi maior numerus continet in se minorem totum & eius octavam partem. Quando enim subtrahitur 8 a 9 manet unitas. modo unum est octava pars de octo, & dicitur a sesqui id est totum & octava id est octava pars propter eandem causam, ut patet in exemplo.

18	9
2	1
16	8

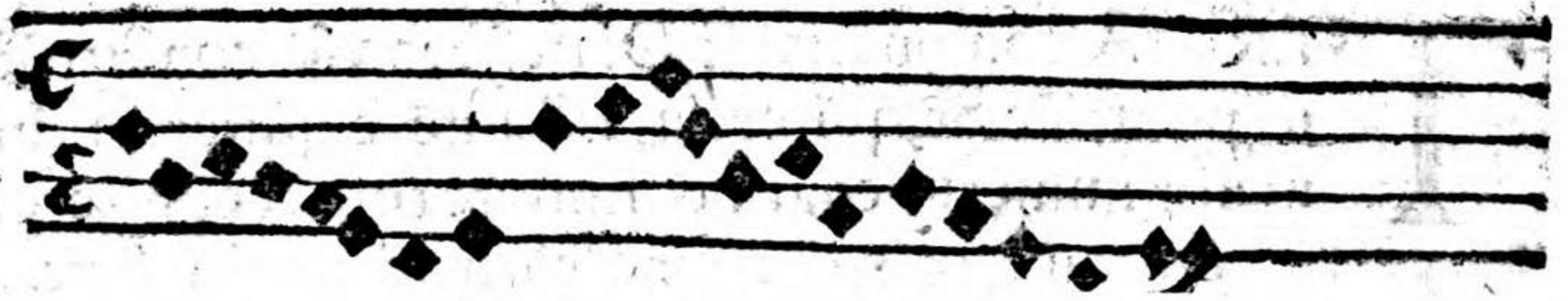
Sesquioctava.

**Directorium modorum Musicalium in notis.
Exemplum prime Regule.**



Exemplum secunde Regule.



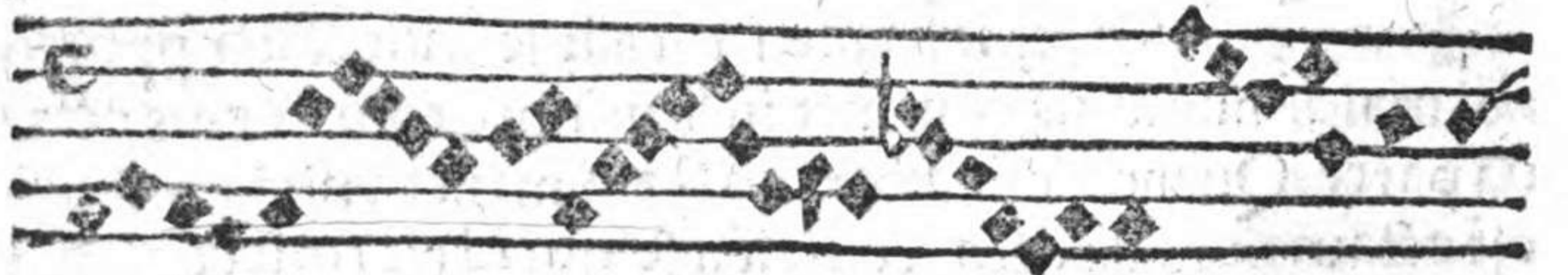


Exemplū tercię Regule.

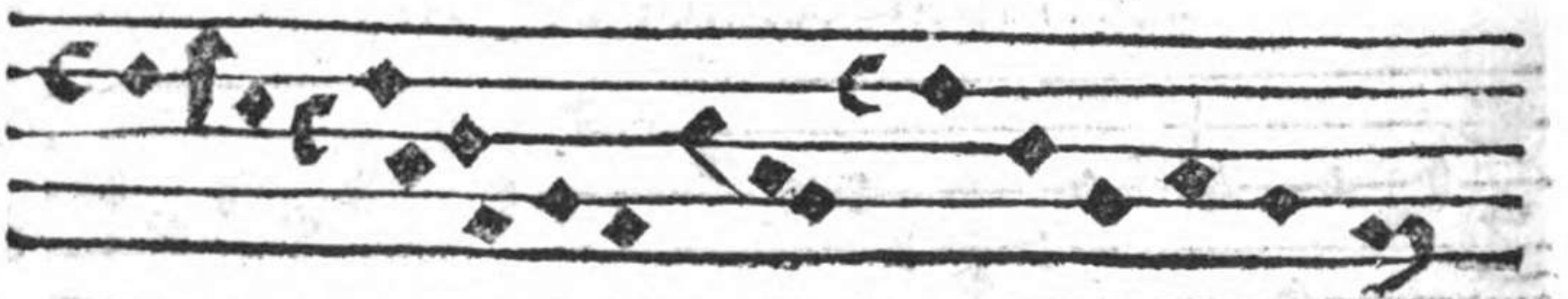
vb̄l in b̄ fa h̄mi fa canitur quando ad ḡ sol re vt trāspōnitur
vt patet in Regula,



Quarte Regule Exemplum.



De transpositione cantum.

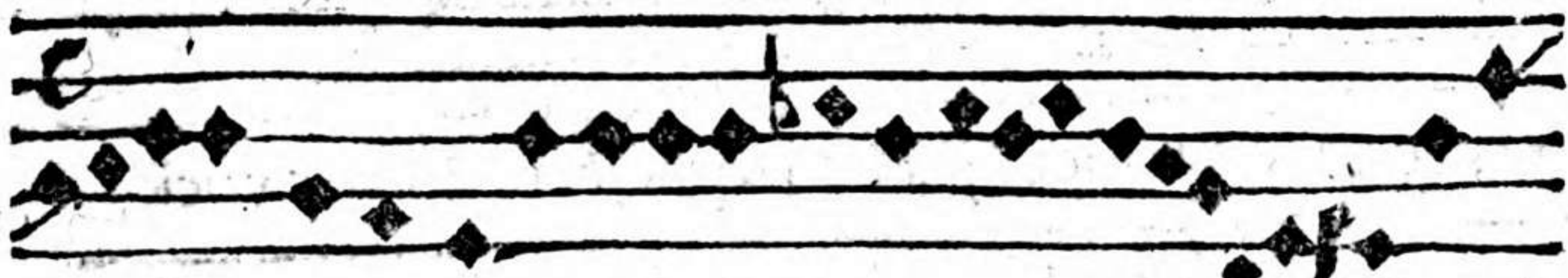


Directorium Modorum Musicalium.

L



Er trini sunt modi quibus omnis cantilena con



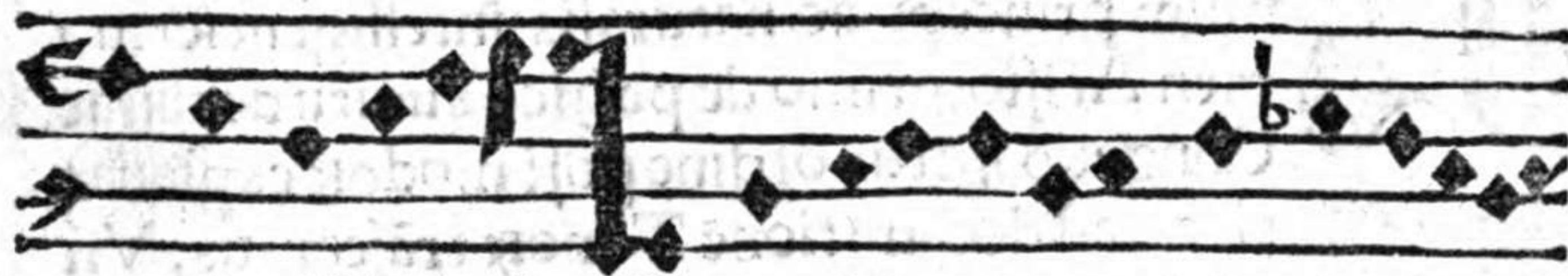
textitur scilicet, Unisonus Semitonium Tonus Septem



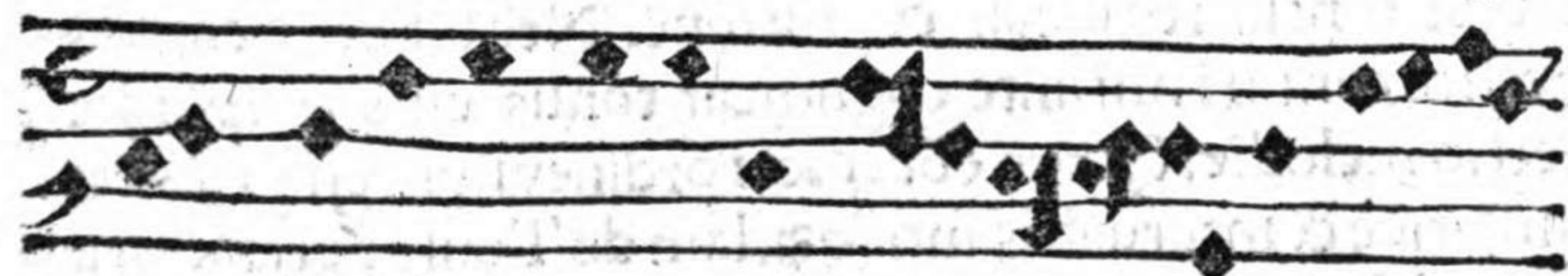
miditonus Ditonus, Diatesseron, Diapente



Semitonium cum diapente, Tonus cum diapente adhuc

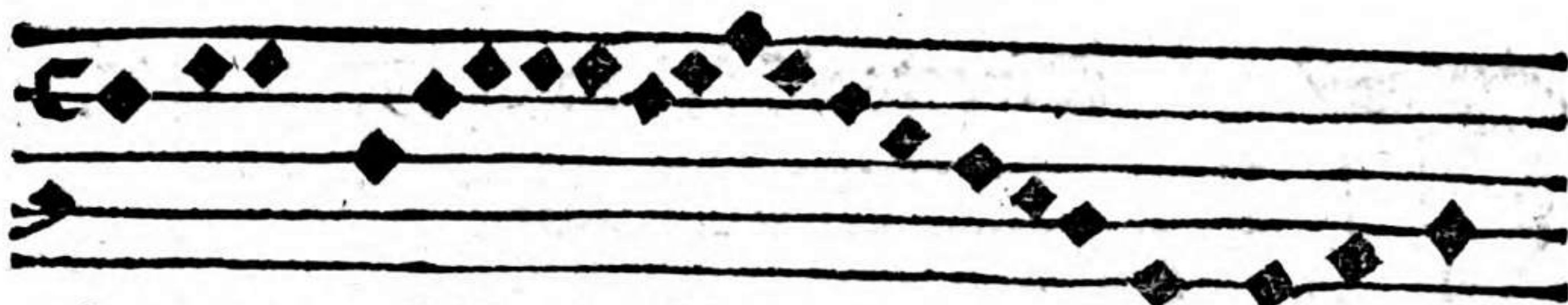


modus Diapason, Si quem delectat eius hunc modum esse



cognoscat cum tam paucis modulis tota armonia

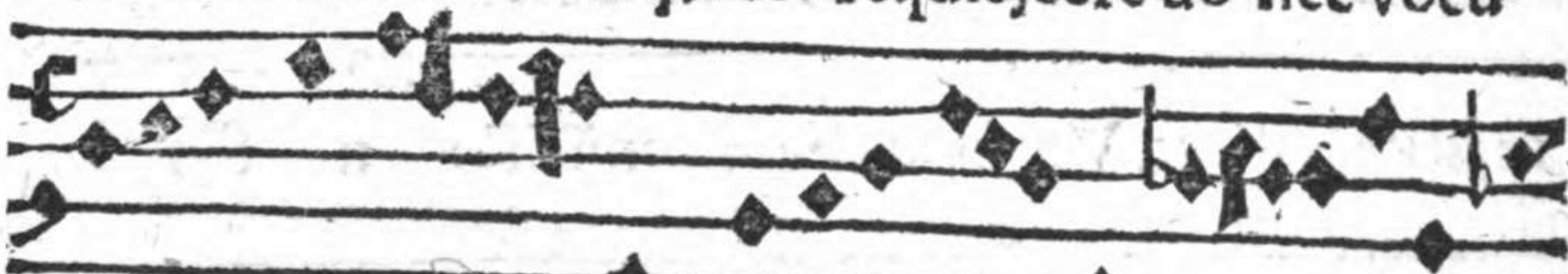
cij



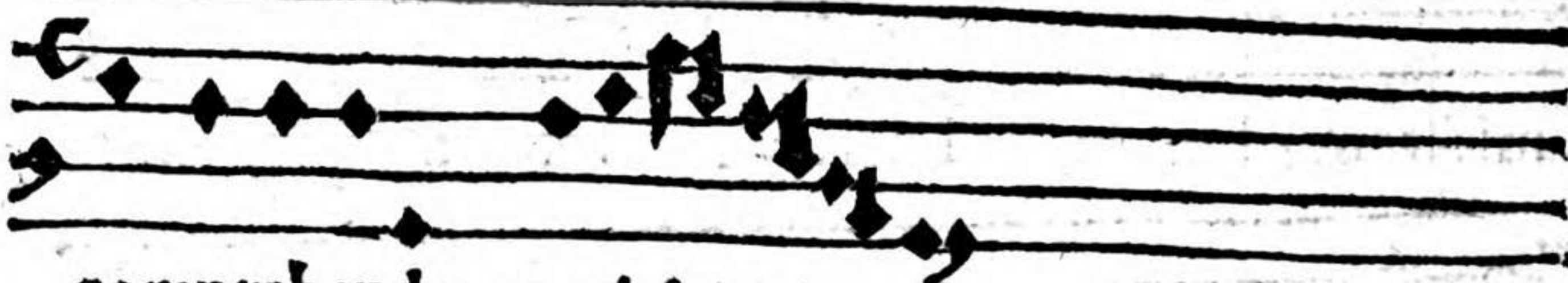
formetur utilissimū est eam alre memorie comenda



re nec ab hulus modi studio requiescere do nec vocū



interuallis cognitis harmonie tocuis facillime queat



comprehendem noticiam,

Capitulū quartū de cognitiōe Tonoz.

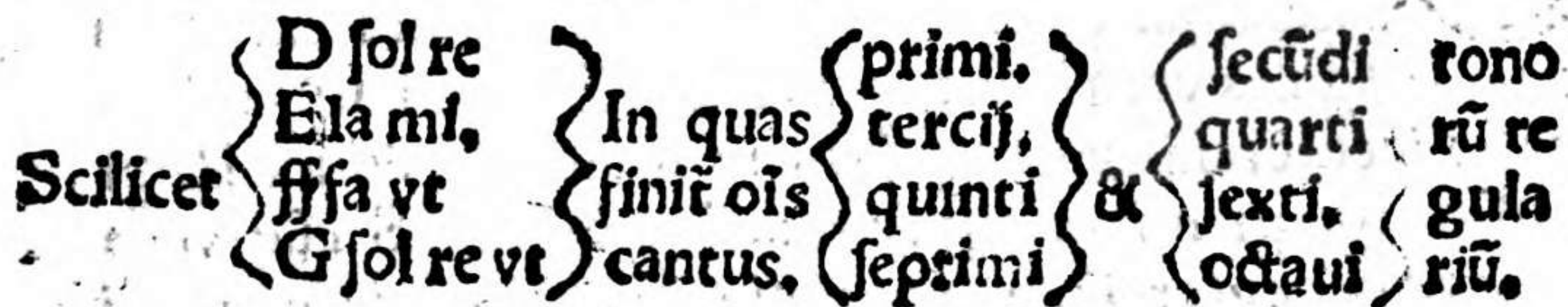


QVVM innatus sit nobis a generalibus ad specialia magis processus ille philosophorū omnium princeps ac naturalis intelligentie lumen Aristo, primo de phisico auditu declarat Congruo igitur ordine post modorū explanationē ad declarationē Tonoz trāseamus. Vñ Tonus vt hic accipit̄. Est certa regula fm quam ducimur in alicuius cantus regularis cognitionē. Nequit ergo cantus expedite cantari nisi ante cognoscat̄ tonus eius cū ipse sit directio melodie. Quare cōueniēti ordine visum est prius de solmisatiōe & interuallis modorū. Iam de Tonis pertractare p̄posui. Vnde grecoz quatuor tantū tonos obseruat autho

ritas Prothum scilicet Deutherū Tritū & Tetrardū, Latini vero octo assumpserunt singulos in duos diidentes puta, Autentū & Plagalē, ut Prothū in primū & secūdū, Deuterū seu Deutrū in terciū & quartū &c. Apud Latinos itaq; enumerantur octo toni, quorum quatuor a numero impari denotantur Autenti siue autentici vocantur quasi heriles qui scilicet auctoritatem habent alcius ascendendi, puta a sua finali octava ex regula & nona vel decima ex licentia sub nota vero finalis ex regula descendendi una & raro tertia habent facultatem, & tales sunt quatuor, Primus, Tertius, Quintus, & septimus, Quatuor vero reliqui a numero pari nota forciuntur, Plagales quasi terrestres & humiles vocantur qui a nota finali ex regula quinta auctoritatem habent ascendere & sexta ex licentia, sub nota finalis, quarta pars illis est descendere, hi sunt Secundus, Quartus, Sextus, & octavus, Unde impar vult sursum, sed par descendit deorsum, Impar ad octavam scandit subius nisi solam, Par subius quartam quintam sursum gradiendo,

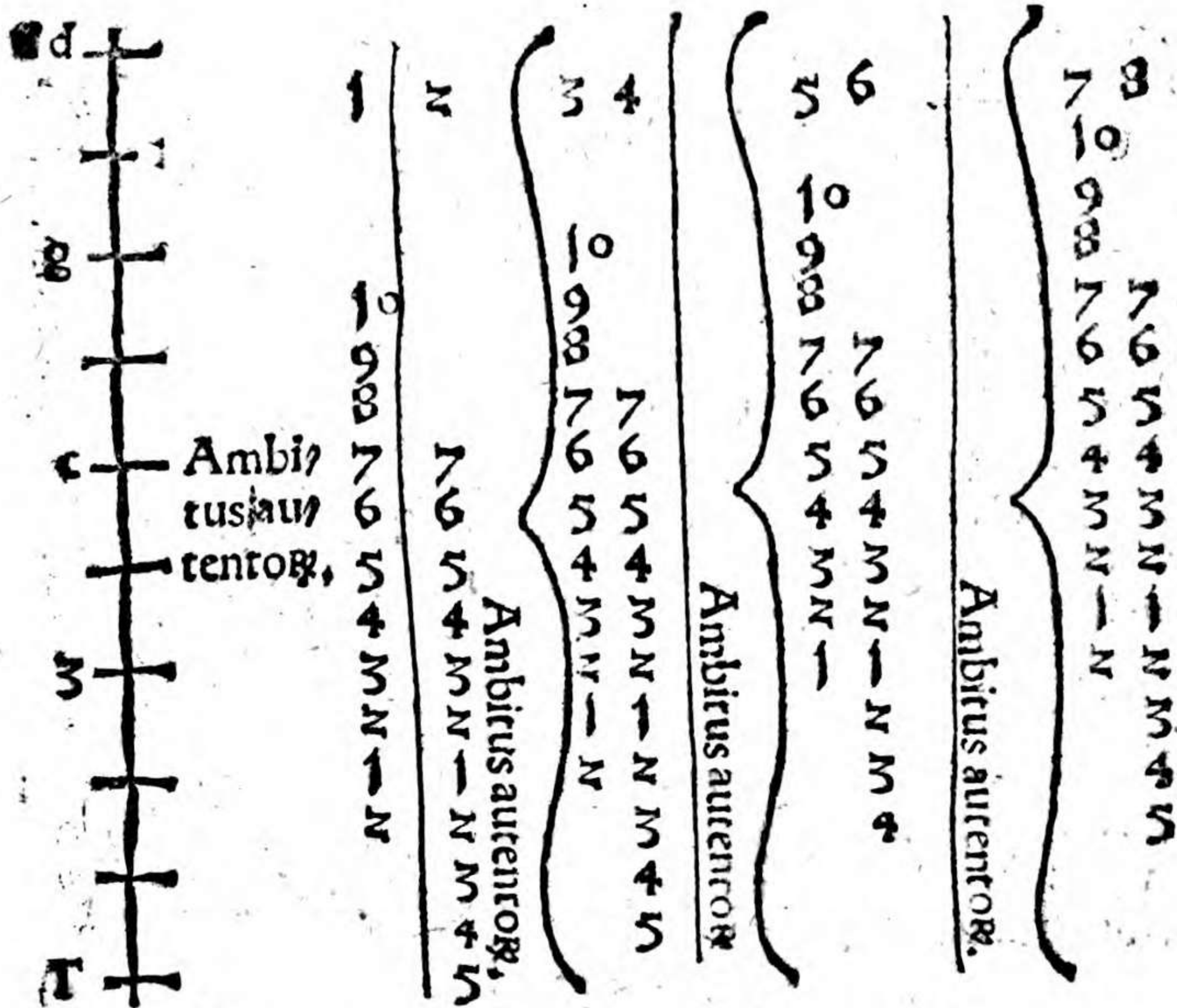
De finalibus Tonorum.

Finales sunt littere cantū terminatiue, in his em̄ cantus regularis, & nō transpositus terminari debet, & sunt numero quatuor,



De ambitibus Tonorum.

Vnde ambitus nihil aliud est quam circuitus seu spacium tonis pro ascensu ac descensu Musicorum auctoritate concessum, Conceditur autē cuiusque tonorum non plus quā decem note seu voces, in quibus cursum suum habent ut in hac figura claret,



Protus. Deurerus. Tritus. Tetrardus.

Cognoscunt etiam toni per repercussiones, Nam toni Autenti qui magis ascendunt habent repercussiones suas per saltus maiores scilicet per quintam sextam & octavam. Plagales vero habent repercussiones per saltus minores scilicet terciam quartam quia illi non multum ascendunt, Repercussio ergo primi toni est de re ad la per quintam. Secundi vero de re ad fa per terciam, Tercij toni repercussio est de mi ad mi per quintam, vel de mi ad fa per sextam, Quarti de mi ad la per quartam, Quinti de ut ad sol per quintam, Sexti de fa ad la per terciam, Septimi de ut ad sol per quintam, & differunt a quinto, Quia septimus ascendit de g sol re ut ad d la sol re, cuius octava est sol, Quintus vero ascendit ad ff fa ut ad c sol fa ut, & eius octava est ja, Octavus de ut ad fa per quartam, ut patet hic,

Prothus:



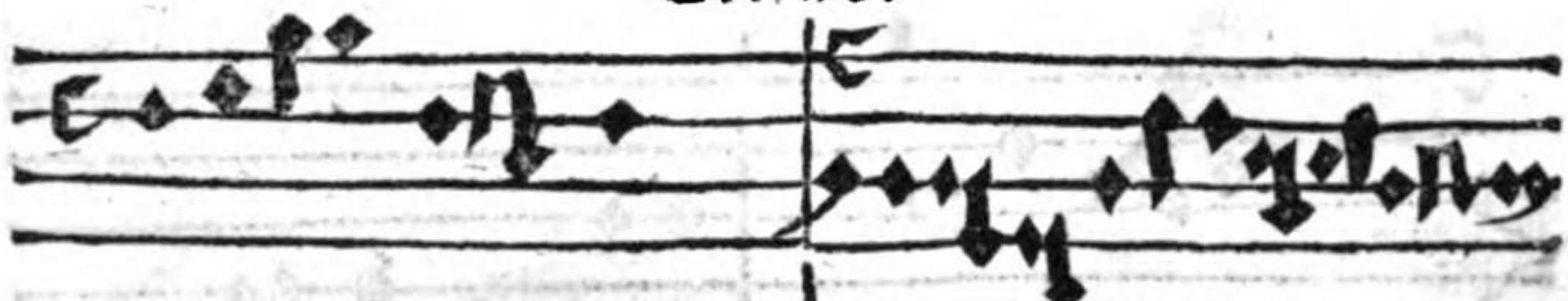
Re la fit primi Re fa dat norma secundi.

Deutherus.



Mi mi dat tercius, Mi la poscit sibi quartus

Tritus.



Vt sol quintus petit, Sextus fa la sibi querit.

Tetrardus.



Vt sol impa Tetrardus, Vt fa postremus habebit.

De Tenoribus Tonorum cum differentiis ac psalmodiarum applicatione.

Tenor toni est breuiuscula melodia que modulatur sub his dictionibus seculorum Amen. que corrupte consonantibus obmissis hanc dictionem Euouae. in ecclesiasticis canticis fini subiuncta designantur hic. Tenor a tenendo nomen sibi vendicat. Tenere enim debet totam cantus melodiam cui adiudicat & ne is ex suo tono in alium euaget. Tot autem sunt tenores quot sunt toni, Quorum plerique multas habent dif-

ferentias que nō necessitatis causa sed ornatus gratia ob fa-
 ciliore & suaviore canticorū inceptione p̄ principali tenore
 toni sepe ponuntur, In hac figura patent tenores cū suis se-
 dibus finalibus,

Tenores tenorū.



Sedes finales 1
 2

3 5 7
 4 6 8

finalia Tenorū.

Primus, Secundus,

Tercius, Quartus,

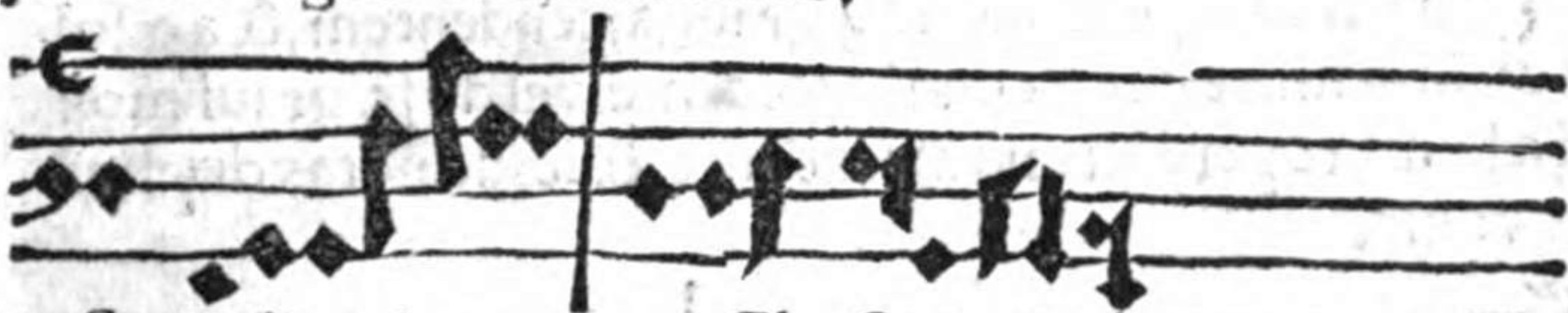
Quintus, Sextus,

Septimus, Octavus,

Primus Tonus nō transpositus finit in d sol re. Cuius repercussio est de re ad la ut ostensum est p̄ Diapente, & dicitur primus tonus Autētus, quia a nota finali potest ascendere octauā & raro plus, & in eodē tono in c sol fa ut semp̄ canitur fa, & in alamire mi vel fa secundū exigentiā ascensus, ut dictū est in regulis. Qui tonus habet clauēs iniciales istas C D ff. g, rara clauis nisi quando transponit̄ cantus ibidē & tunc sol decantabit̄ in c sol fa ut. & fa in b fa q̄mi, & clauē a acutam, hoc est alamire possidet, & secundū diuersitatem habet differentias varias, quia quatuor Capirale Euouie, siue seculor̄ Amen, Regit̄ cantus incipientes in d graui per terciā ascendente, vel per secūda descendentē ad C graue, ut in exemplo.



Capitales primi, Gloria tibi trinitas, Ecce crucē dñi. Idem capitale etiam regit Cantus in ff. graui per Dyateseron ad C graue descendentes,



Sanctificauit

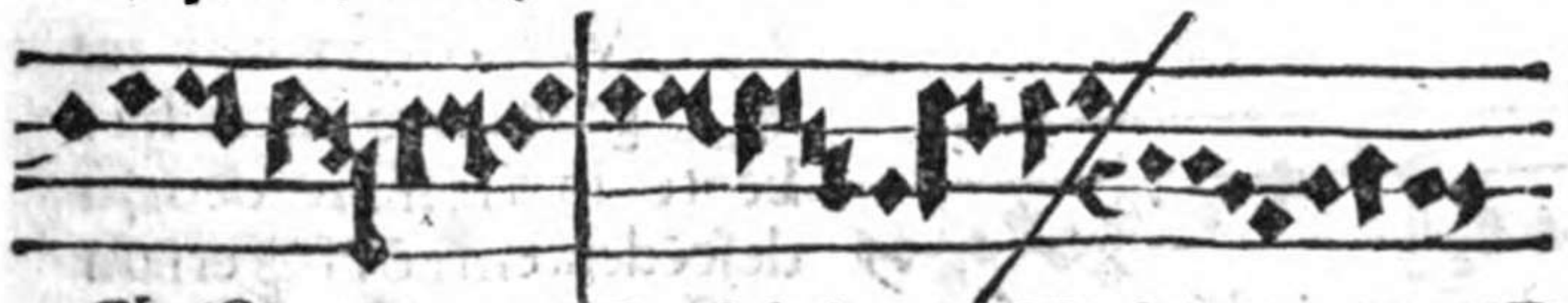
Christi virgo.

Exclamauerūt

Etiā in ff. graui sursum ascendentes

Traditor autem, ut hic.

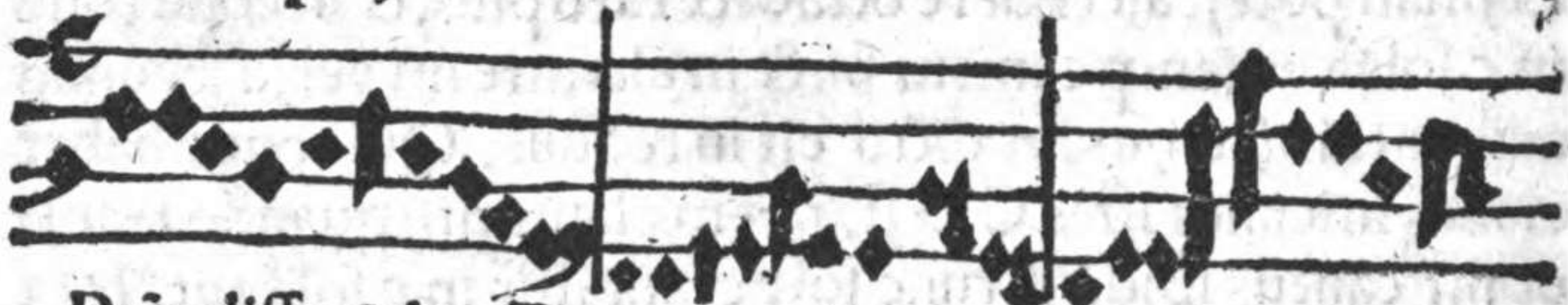
Quando transponit̄ primus ad g tunc tenorē suū incipit in d la sol re, ut hic.



Christi

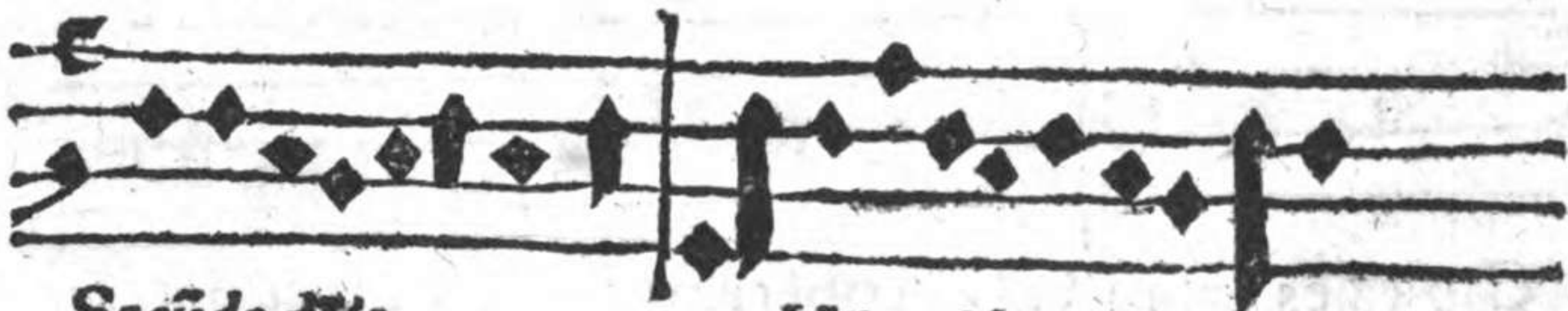
virgo, Circūdederunt, Modulatio eius, D

Prima differentia primi toni regit Cantus surgentes
 In C graui ascendentes leuiter ad alamire & ultra, vel
 ascendentes subito a C & D graui ad a acurā Clauē & ultra
 ut in exemplo,



Prima differentia, Ecce ego mitto vos, Gaudeamus oēs
 Leuiter ascendentes, Rorate subito
 ascendentes.

Secunda differentia, Respicit cantus incipientes in D
 graui subito ad alamire ascendentes per Diapente &
 in in tonatur.



Secunda differentia,

Hij qui linguis loq̄bant̄,

Tercia differentia considerat cantū principiū habentē
 In ff. graui per tonū ad g graue ascendentem, & a g sol
 re ut ad alamire per secundā ascēden ē. vel de ff. graui mon
 ad a la mi re per Ditonū ascendentē, & ibidē notas duplicā
 tes ut hic.



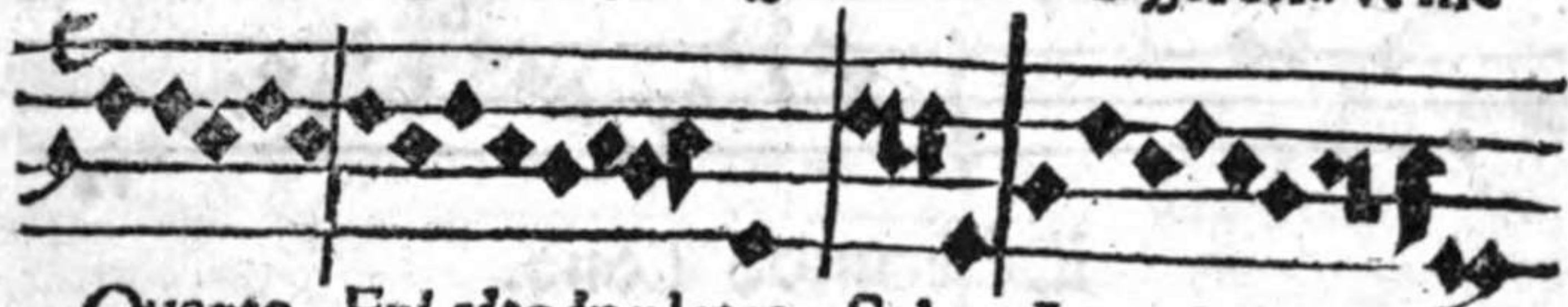
Tercia differentia, Nisi tu domine. Domine quōs talenta,



Inclinauit dñs aurē suā,

Quarta differentia re
 git cantus incia ha
 bentes in a la mi re, deorsū
 descēdentem nō nūq̄ etiam
 in ff. graui eadem differen

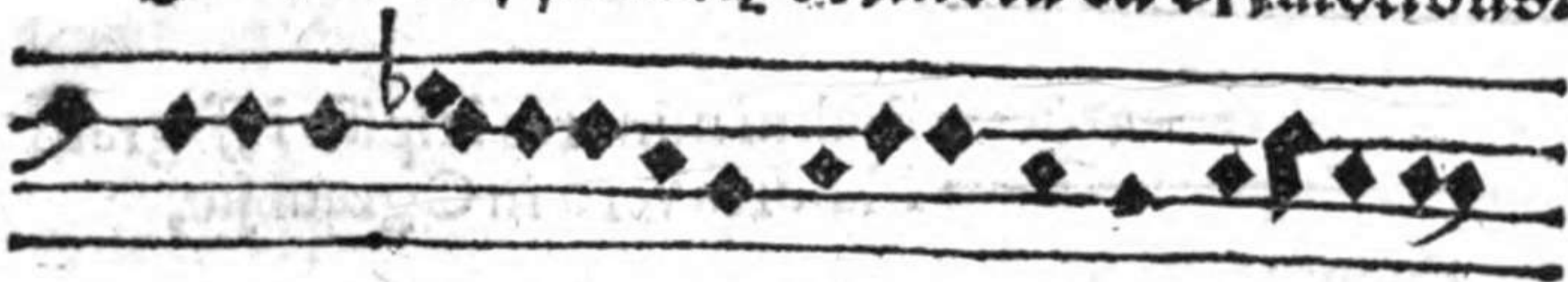
ria respicit surgentes, sed differt a tertia differentia ut hic



Quarta Exi cito in plateas, Salve, Apertis tesaurois.
dñia, Diffusa est gr̃a,

P Salmos omniū Tonorū quibus in diuinis utimur lau-
dibus duplices inuenimus Minores & Maiores. Mi-
nores om̃es psalmi dicunt̃, preter duo cantica scilicet diue-
virginis Marie quod dicit̃ Magnificat, & Zacharie quod
dicit̃ Benedictus, Psalmi Minores primi toni incipiūt in a
la mi re & finiunt secūdū finale toni, Maiores vero in ff. gra-
ui & finiunt etiā in finale differentiarū suarum.

Intonatio psalmoz Minorū cū Maioribus:



Laudate pueri dominū laudate nomen domini.



**Magnificat anima mea dominum,
Benedictus dominus deus israel, &c.**

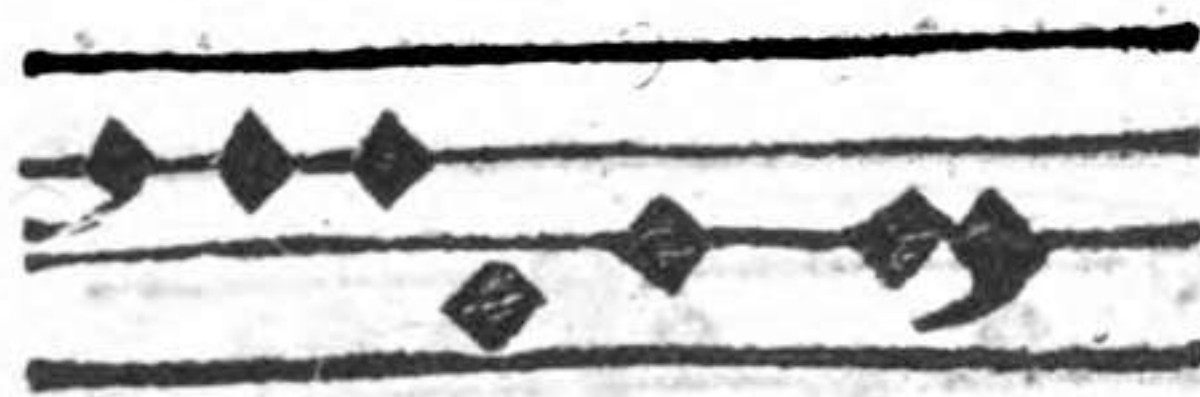
Ambitus primi Toni cū solmisandi modo eiusdē.





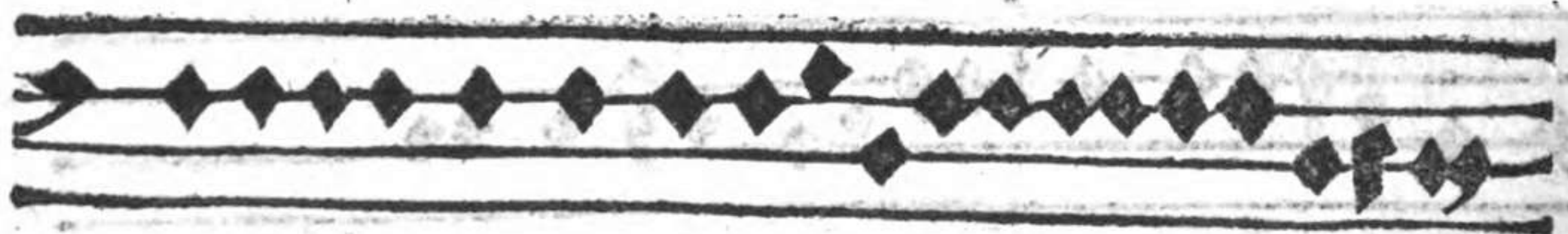
De secundo Tono.

Secundus Tonus plagalis est & finiit cū suo Aurento in d sol re, & a nota finali ascendere potest sextā vel septimā ex licentia, & descendit quartā vel quintā. Cuius repercussio est de re ad fa per Semiditoniū de re qd̄ est i d sol re, ad fa qd̄ est in ff. fa vt, & est eadē solmisatio vt in prio nisi ve habeat aduertencia ad Ela mi, & d sol re, propter descensū, vt accipiat superior vox, Et habet clauēs iniciales septē, Γ. Grecū A, C, D, E, F, G, graues & a acutā & nullā habet differentiā, & intonatur sic eius seculorū, Amen,



Psalmi minores incipiūt i ff. graui
Majores vero in C graui sic,

Euonae secūdi,

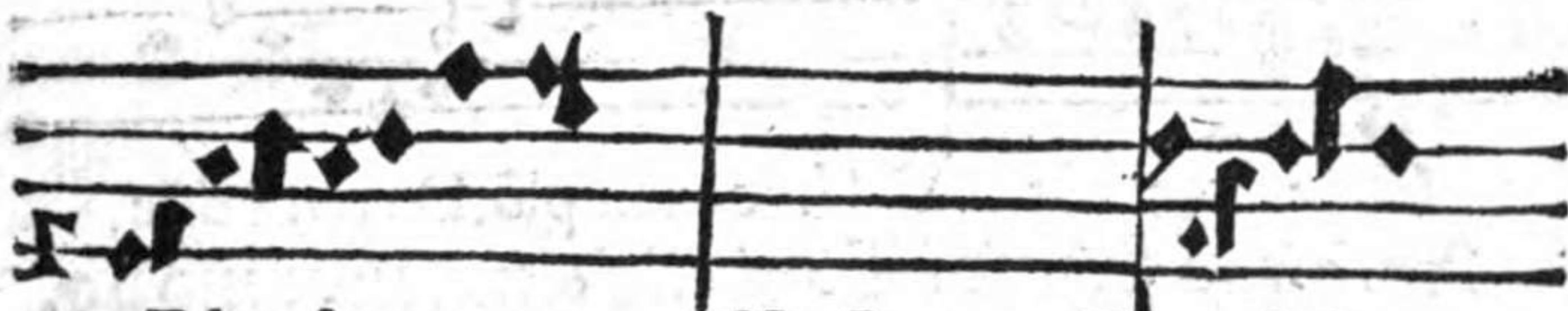


Dixit dominus domino meo sede a dextris meis,
Nunc dimittis seruum tuū domine.



Magnificat anima mea dominum,
Benedictus dominus deus israel,

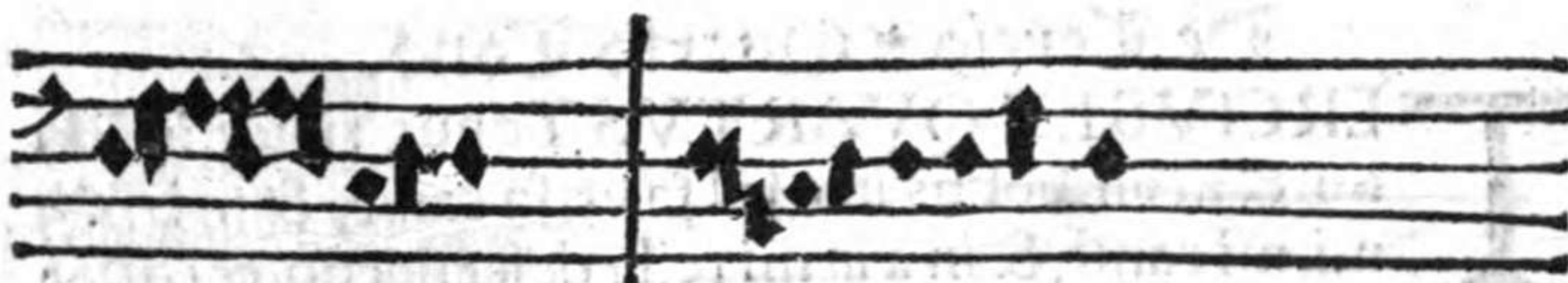
Exempla Imiciatiua in Γ Breco:



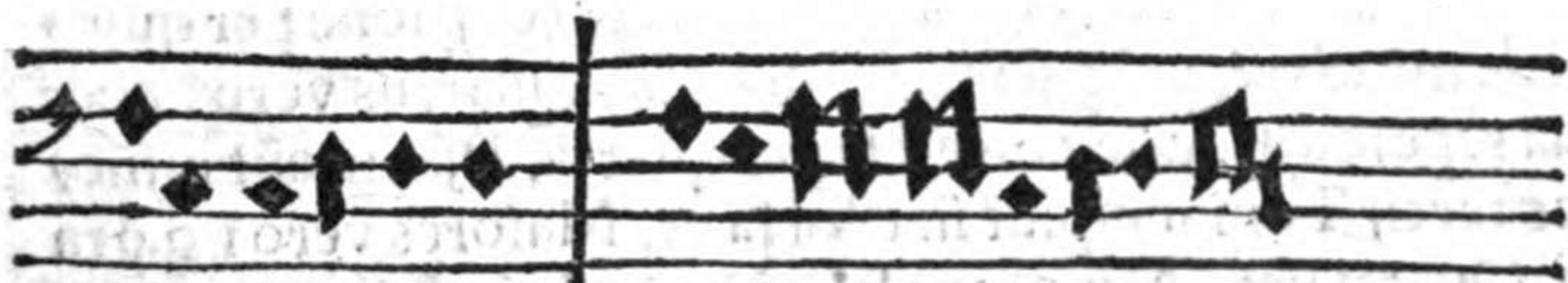
Educ de carcere, ¶ In A exemplū, Salue,
Exemplū est feria ij. post Iudica, Ecce aduenit.



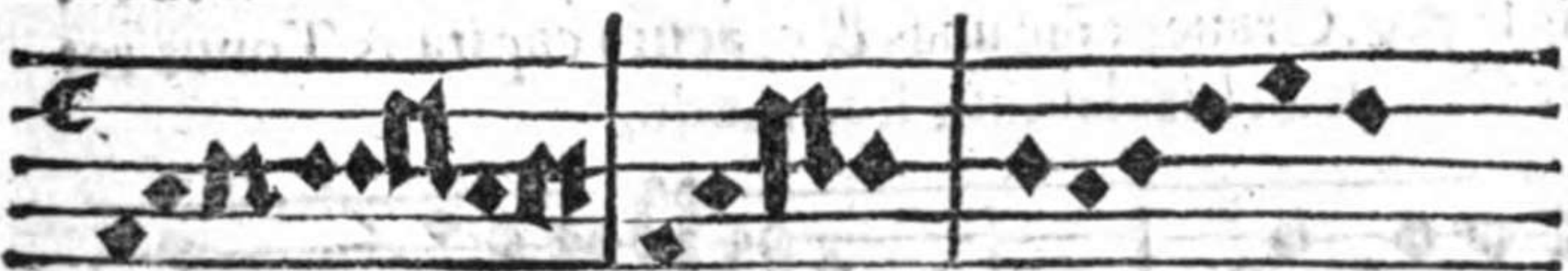
In C, Aic petrus Sicut liliū inter spinas,
Exemplū vbi in D graui regit cantus vt hic,



O rex glorie, Hic mundū spernes,



Ecce Maria In ff. graui, Audi israel, (hic,
¶ In E & A regit etiā cātus, sed tūc trāsponūt ad alamire vt



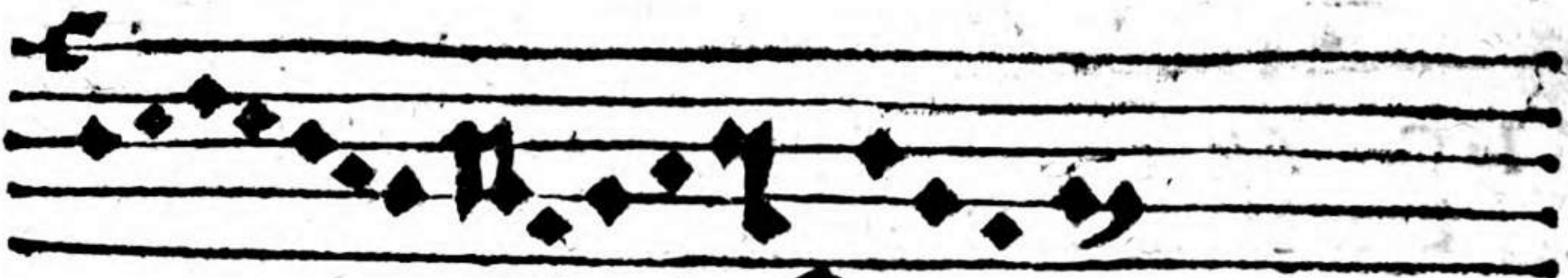
Cibauit eos, Fuerūt, In A acuta, Da pacē dñe,

Hon nunq̄ etiam possidetur G, graue pro suo initio
& tunc cantus transpositus erit vt hic,

dij,

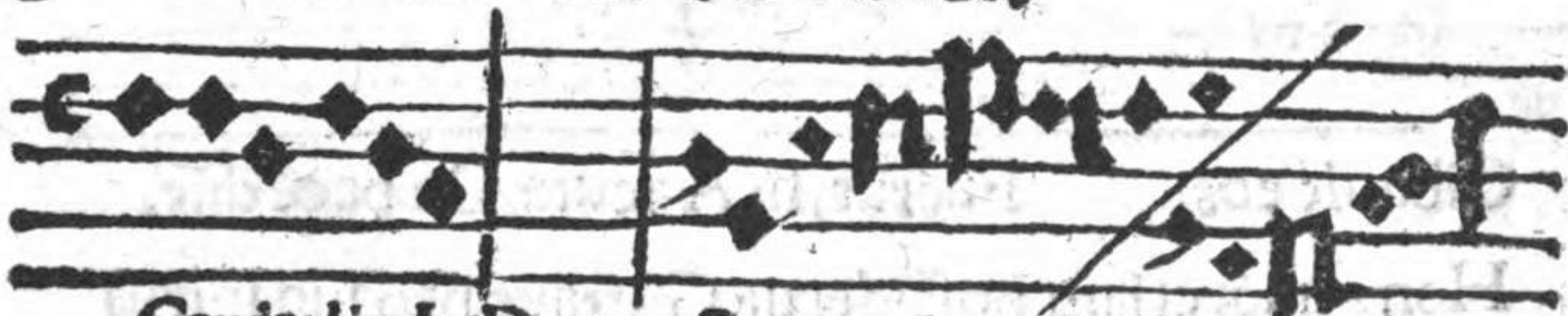


Colle ge rūt Vel hoc exemplū, Da pacē dñe,
Ambitus secundi Toni cū solmisandi modo.



De Tercio & Quarto Tono.

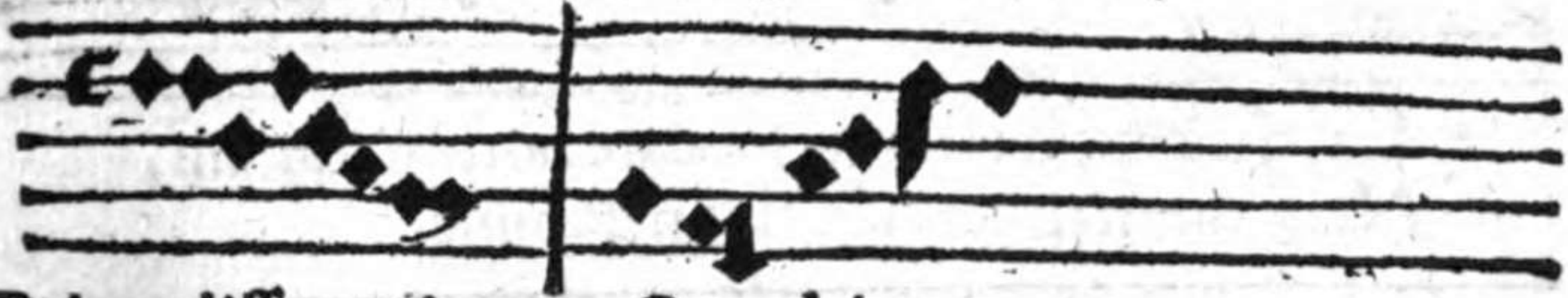
TERCIVS ET QVARTVS Tonus finiūt in E la mi, & in ambobus in c sol fa vt, fa canit̃, & in b fa ti mi, mi canit̃, & in a la mi re, la descendēdo, & i quarto canit̃ la in E la mi, ppter eius descensum, & differt tercius a quarto, quia tercius habet suā repercussionē per quintā de mi ad mi, vel p sextā de mi ad fa, Quartus vero habet suā repercussionē de mi ad la per quartā, Psalmi aut̃ minores terciū Toni incipiūt in c sol fa vt, Maiores vero i g graui, Quarti vero Minores psalmi incipiūt in A la mire, Maiores aut̃ in E graui, & finiunt̃ secundū ipsorū finalia. Principia Tercij Toni magis vstare sunt hec, D rara clavis E, ff. g, Graues cōmunes & c, acuta capitalis Tonus regit Cantus in his clauibus hoc modo.



Capitalis, In D raro, Surge virgo, In E graui, Calicē

Tercij Toni differentie sunt quatuor.

¶ Prima differentia Respicit cantus inicium habentes in **G** graui deorsum tendentes, & sic in tonantur,



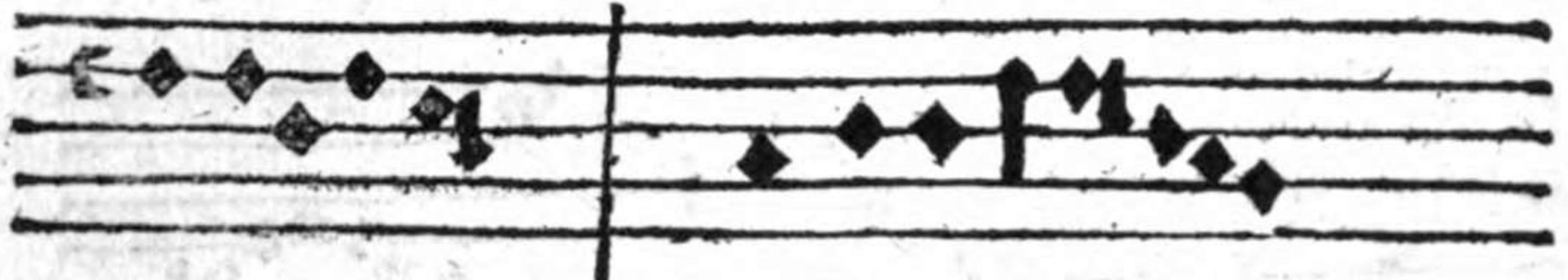
Prima differentia, Quando natus.

¶ Secunda dñia considerat cantus consurgentes in **G** graui ascendentes per tonū ad **A** la mi re, & ab **a** la mi re ad **c** acutū ascendentes hoc pacto,



Secūda dñia, Surge. Salua nos christe saluator

¶ Tercia differentia, Regit cantus incipientes i eadē clauē puta **G**, graui ad **a** la mi re ascendentes, & ibidem duplican res notas vt hic,



Tercia differentia, Omnia quecunq.

¶ Quarta dñia. Respicit cantus principium suū habentes in duabus clauibus videlicet i **G** graui, & **c** acuta, i **G**, p Diateseron ad **c** acutū ascēdētes, Regit etiā cātus in **c** sol fa vt sic



Quarta dñia, Orietur, Simeon iustus. In c. Vivo ego acuta,

Intonatio psalmoꝝ Minoroꝝ & Maioroꝝ.

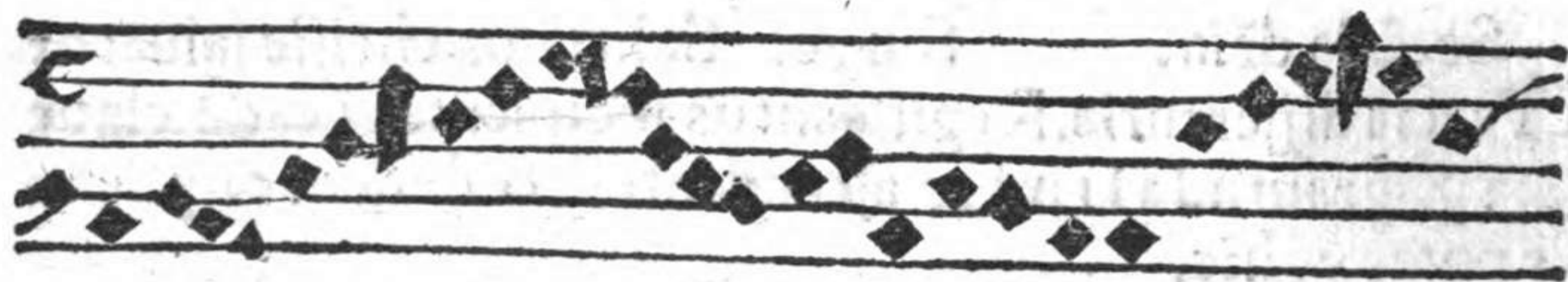


Laudate pueri dominū laudate nomen domini,
Nunc dimittis seruum tuum domine.



Magnificat anima mea dominum,
Benedictus dominus deus israel.

Ambitus Tercij Toni cū solmisatione.



De Quarto Tono cū differentijs.

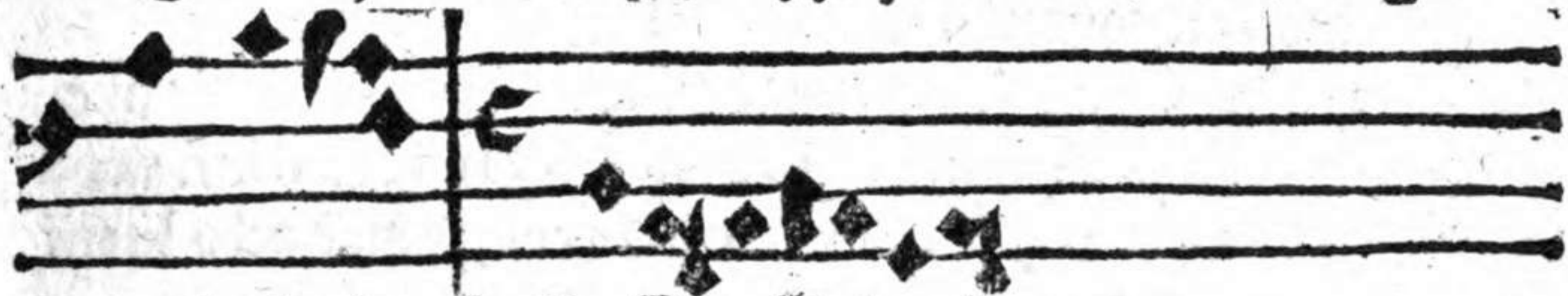
QUARTVS tonus habet ista p̄cipia magis vsitata
scilicet, C, D, E, ff, G, graues, & a acuta. Capitale se
culorū. Amē. Considerat Cantus principiū iuum in
choates i d, e, in ff, grauibus, & a acuto, sed diuersimode sic



Capitalis, Reminiscere, Resurrexi, In E graui,



○ florens rosa, In ff. Iste homo, In G, Magna



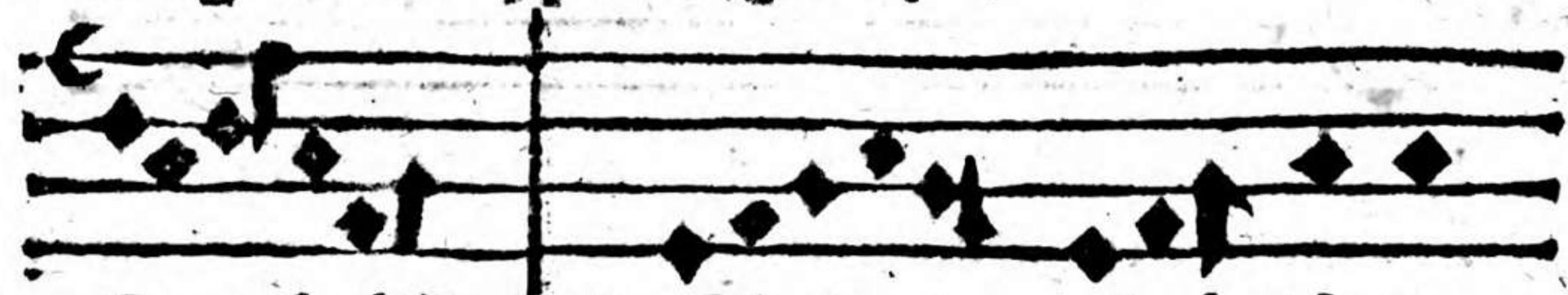
est gloria, In A, Benedicite deum,

¶ Prima dñia regit cantus incipientes in C graui sic,



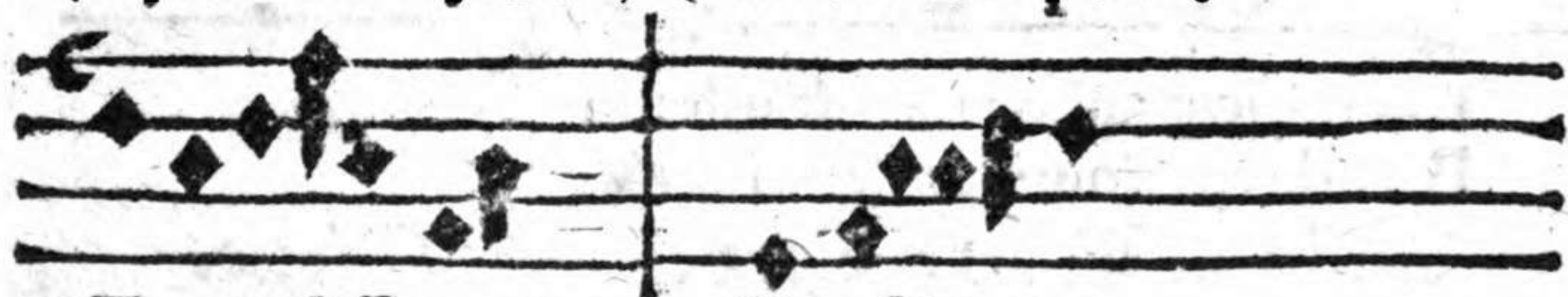
Prima dñia, Sancte Nicolae, Leuita laurētius,

¶ Secūda dñia Respicit Cantus incipientes in D graui ascēdentes gradatim vsq ad G, graue sic,



Secunda differentia, Media vita, Ambulabant,

¶ Tercia dñia, Cōsiderat iniciū Cantus surgentiū in D, graui, Ascendentes subito ad alamire hoc pacto,



Tercia differentia, Benedic̃ta tu,
Sicut mirrha electa

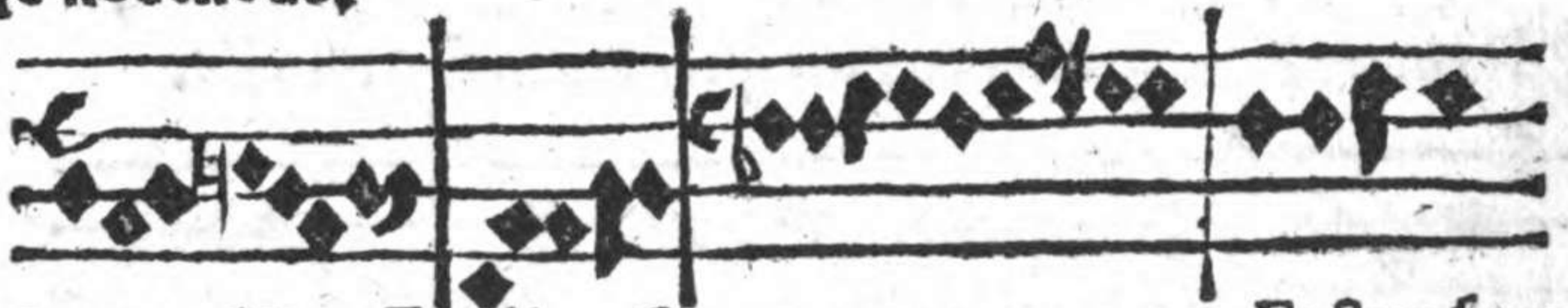
¶ Tamen vt cōmuniter hec differentia transponitur cū suis Antiphonis ad A la mi re, & tūc in solmisatiōe sua habebit sol in c sol fa vt, & fa in b fa hmi, sic, e



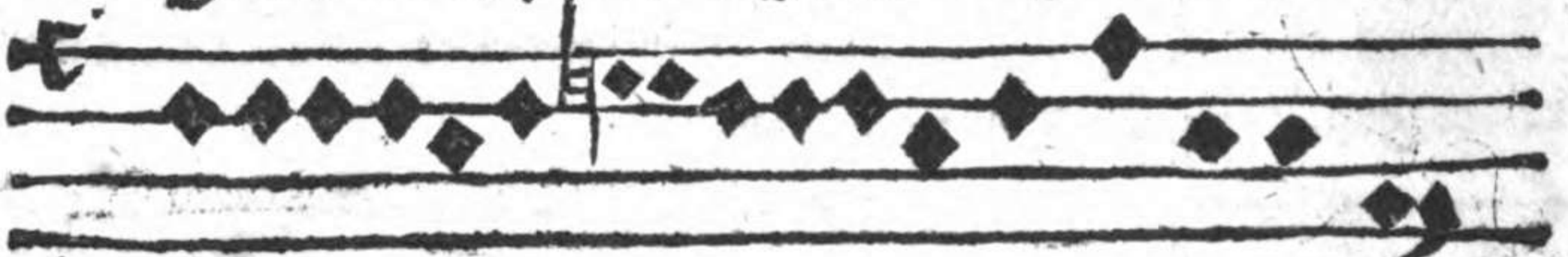
Tercia differentia trans-
posita cum cantu suo.

Ante chorū huius
Paradisi porte.

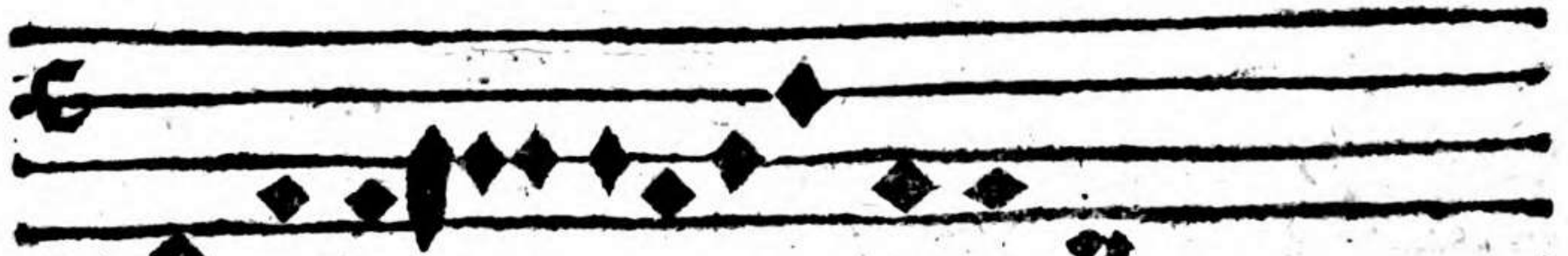
Quarta dñia, Considerat cantus capientes sua inicia in e.
gravi ascēdētes per Semiditoniū ad g sol re vt. Aliqñ vero
in c sol fa vt. sed raro, & tunc cantus transponeñ ad a la mi
re hoc modo.



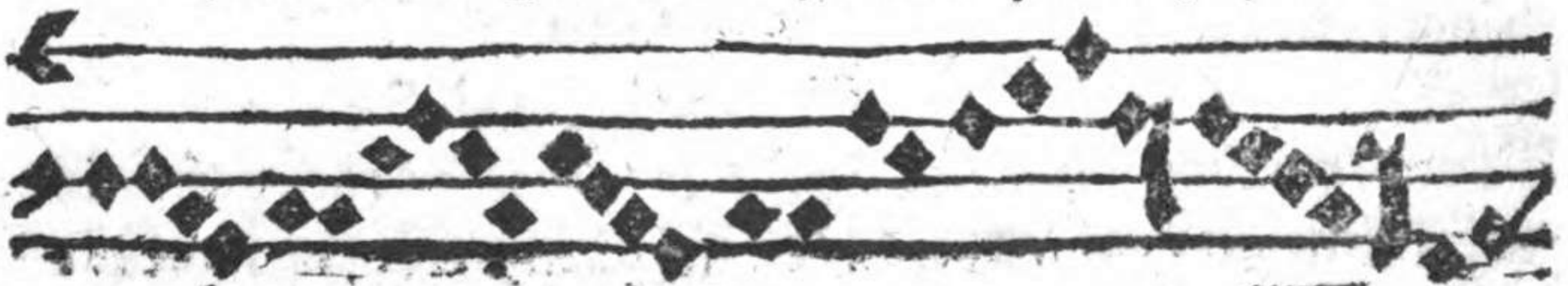
Quarta dñia, Fidelia, O mors mea ero mors, Eactus sum
Intonatio psalmoꝝ Maiorū & Minorū.



Laudate pueri dominū laudate nomen domini,
Nunc dimittis seruum tuum domine,



Magnificat anima mea dominum
Benedictus dominus deus israel,
Ambitus Quarti Toni cū solmisatione.

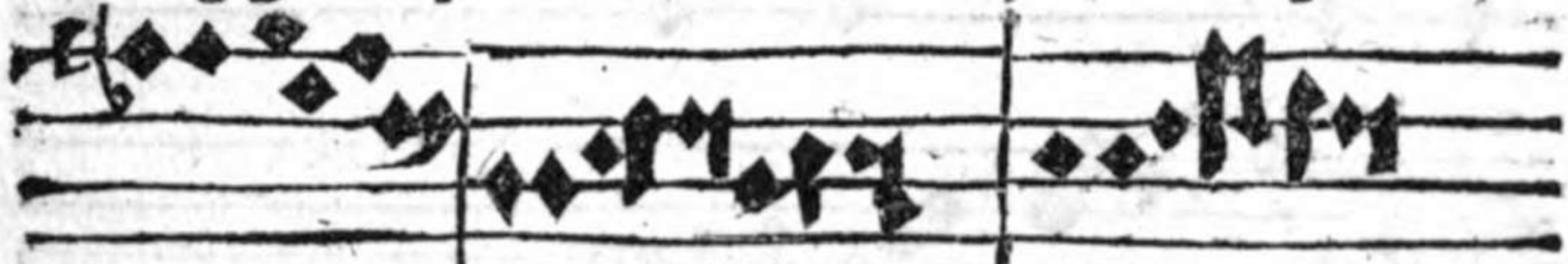




De Quinto & Sexto Tono.

Quintus & Sextus Tonus finitur in ff. fa vt. Repercussio aut Quinti est de vt ad sol. hoc e de f. graui ad c. acutu. Sexti veri de fa ad la per terciã maiorẽ scilicet de ff. fa vt ad a la mi re. In quibus tonis i c sol fa vt semper sol canit. & in b fa hmi b rotundũ signari debet. & in quinto tono semp habeat aduertencia ad la in d la sol re. & ad mi in a la mire. In Sexto vero ad la in a la mi re. ppter descensum. Psalmi Maiors tam quinti q̃ sexti in ff. incipiunt. Minores vero Quinti Toni in c sol fa vt. Sexti vero in a acutu. Ratio quare in b fa hmi signat b rotundũ in Sexto & Quinto tono ppter quartã indirectã de ff. fa vt ad b fa hmi. & ecõtra. Nam si b fa hmi. mi decantaret falsa cõmitteret quarta vt dictũ est in capitulo de modis.

Quinti Toni inicia magis cõmunia sunt hec scilicet ff. g. graues a & c acute. & habent vnã differentiã. Capitale eius regit cantus surgentes in ff. graui ad a acutu ascendentes. etiã in g graui. quãuis raro in a & c acutis. Exempla.



Capitalis. Illu mina re In G, graui. Letare

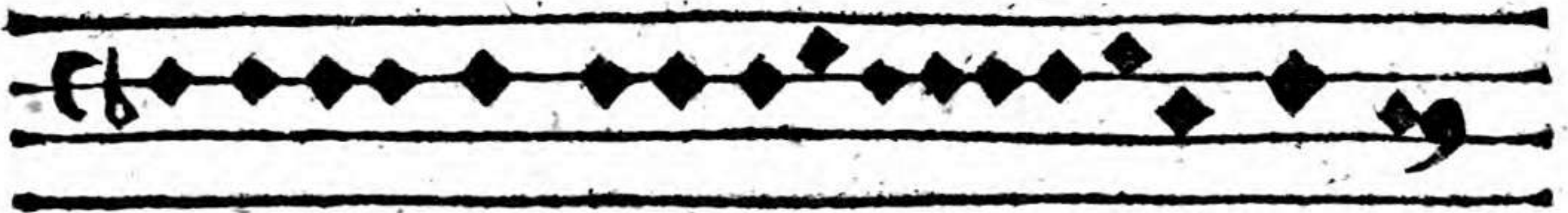


Miserere In A. Vincenti. Fons ortorũ. Ecce deus.

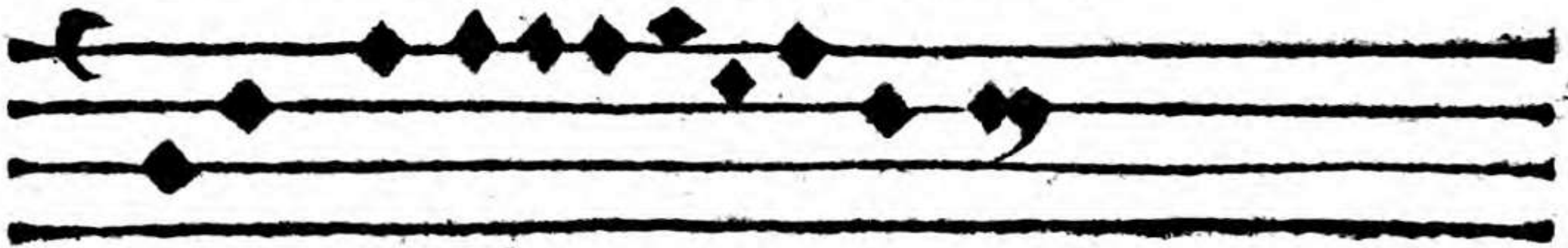
Differentia eius vnica erit. Cantus incipientes in ff. graui ascendentes subito in c sol fa vt. & ultra hoc pacto.



Dñi gnti vnica, Bene om̃ia fecit, Ecce cōcipies,
Intonatio psalmoz Maiorū ⁊ Minorū.



Dixit dominus domino meo sede a dextris meis,
Nunc dimittis seruum tuū domine,



Magnificat anima mea dominum,
Benedictus dominus deus israel,
Ambitus Quinti Toni cū mō solimifandi.

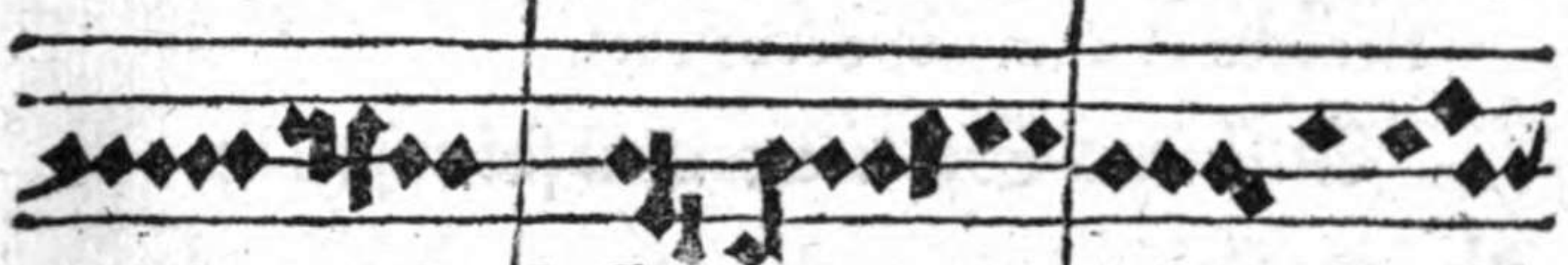


De Sexto Tono.

Sextus Tonus habet istas Claves iniciantes cantum suū videlicet C, D, ff. graues, & a acutā, g interdum possidet cū transponit cantus ad c sol fa vt. Eādem clauem c acutā habet transpositā, & ibidem cantus terminatur suus vt sic,



In E graui, Capitalis. Qui māducat carnē meā, In D. In



medio ecclesie. In ff. O admirabile, Resurrexit dñs



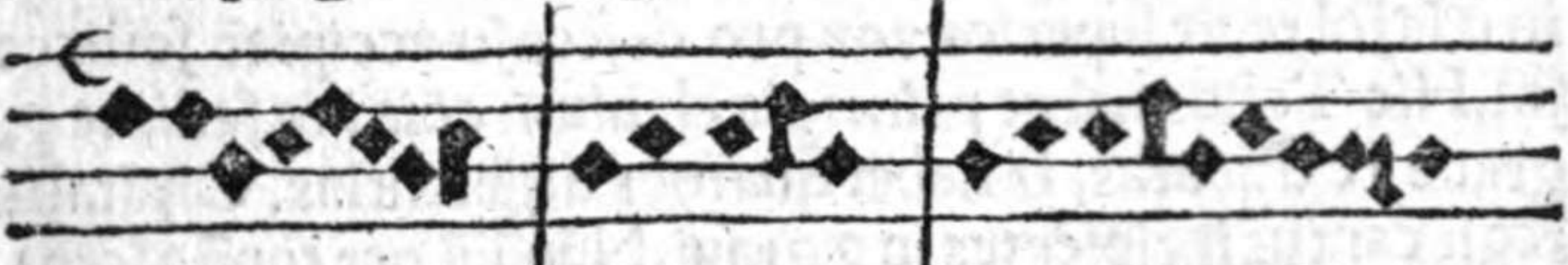
alleluia, In a acuta, Vidi dām, In G, graui, Beatus Ni



colaus, In c acuta, Are del. Hic Tonus habet vnicam

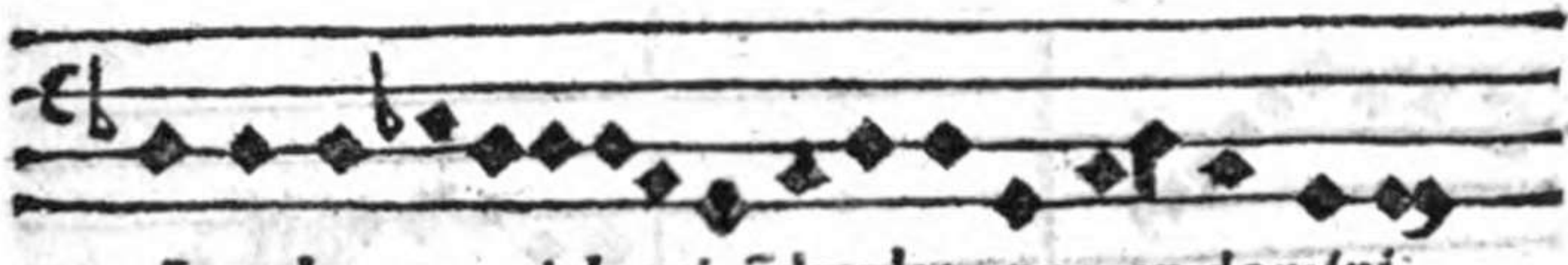
Flauit auster, differentiā, que respicit

cantus surgentes in ff. graui tali modo,



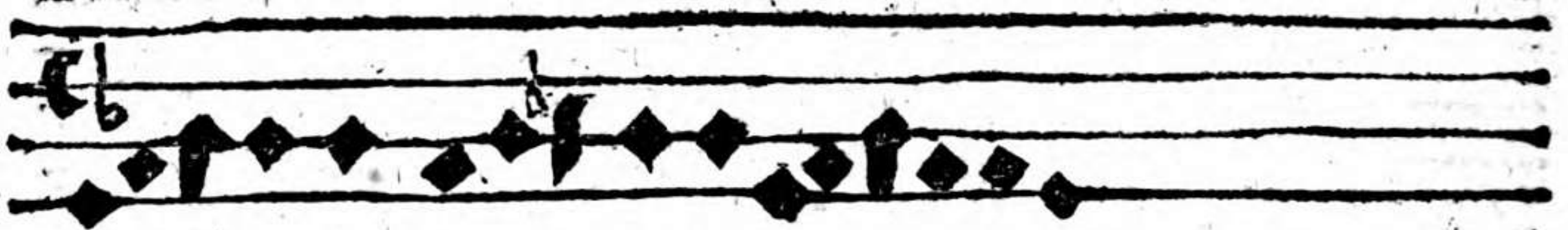
Differentia eius, Benedictus. Benedixit filijs,

Intonatio psalmoz eius.



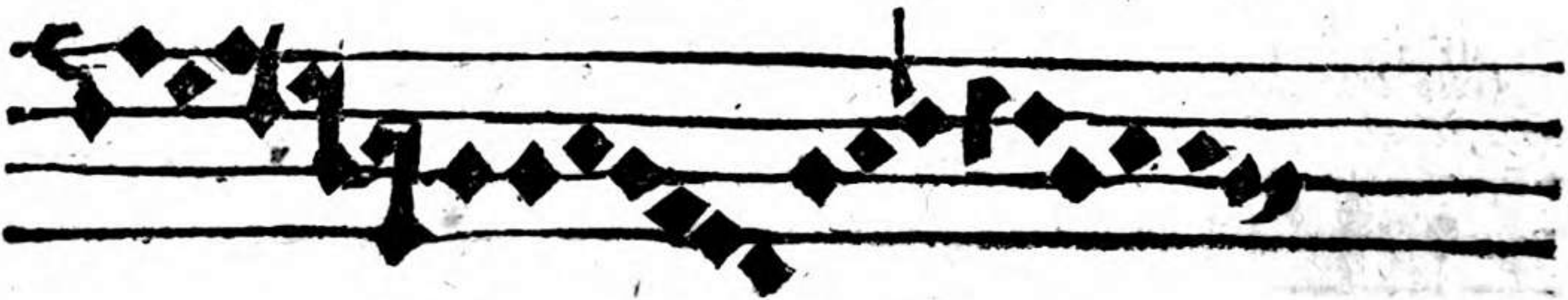
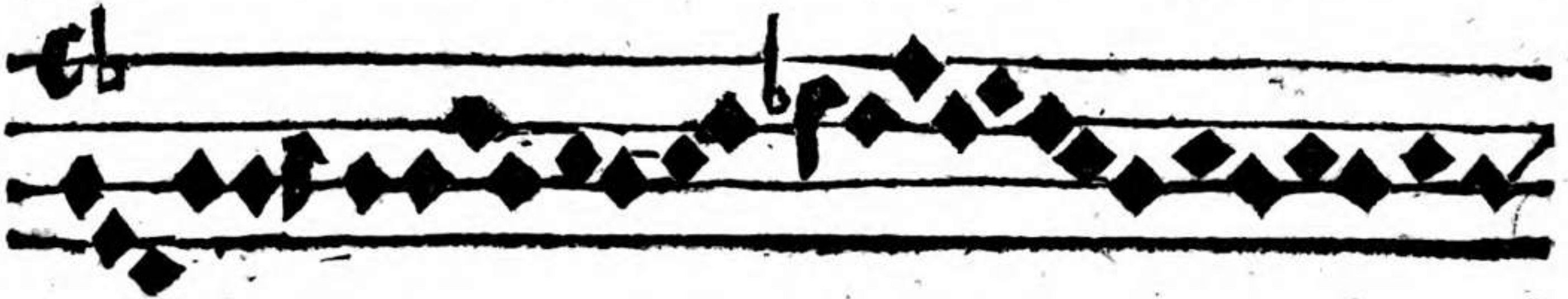
Laudate pueri dominū laudate nomen domini,

Nunc dimittis seruum tuum domine,



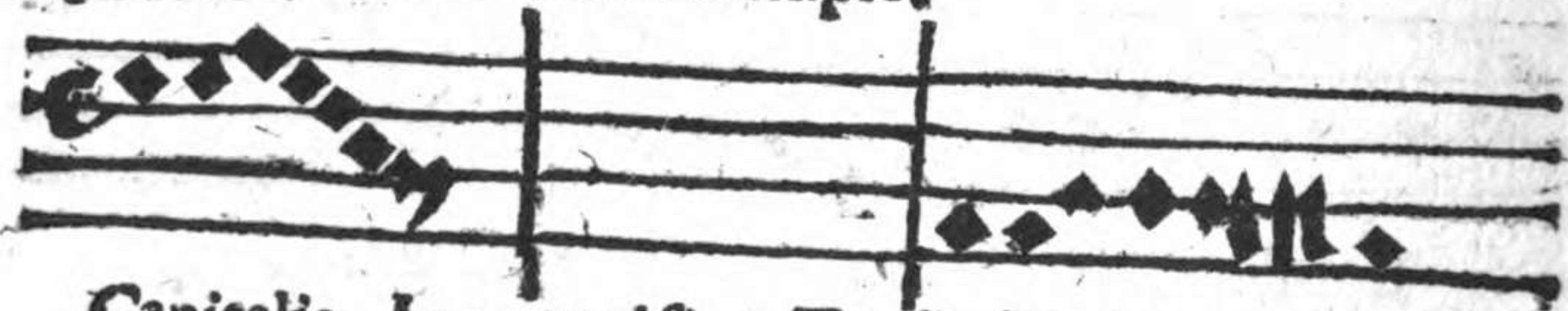
Magnificat anima mea dominum,
Benedictus dominus deus israel,

Ambitus Sexti Toni cū solmisatiōe.



De Septimo Tono:

Septimus Tonus finit in g sol re ut, & habet suā repercussionē de ut ad sol per quintā, & ascendit de g sol re ut ad sol per octauā. In quo maior aduertencia est in d la sol re, ut superior vox pro descensu accipiat scilicet sol. Hic Tonus habet principia clauium cōia ista scilicet g. graue a c d acutas, & habet quatuor differentias. Capitalis regit cantus incipientes in g graui. Nōnūq̄ per tonū ascendentes, Interdū per Di tonū surgentes, Aliquando vero per Diatesseron ascendentes ad c acutū. Respicit etiā cantus incipientes in a acuto, ut in exemplo.



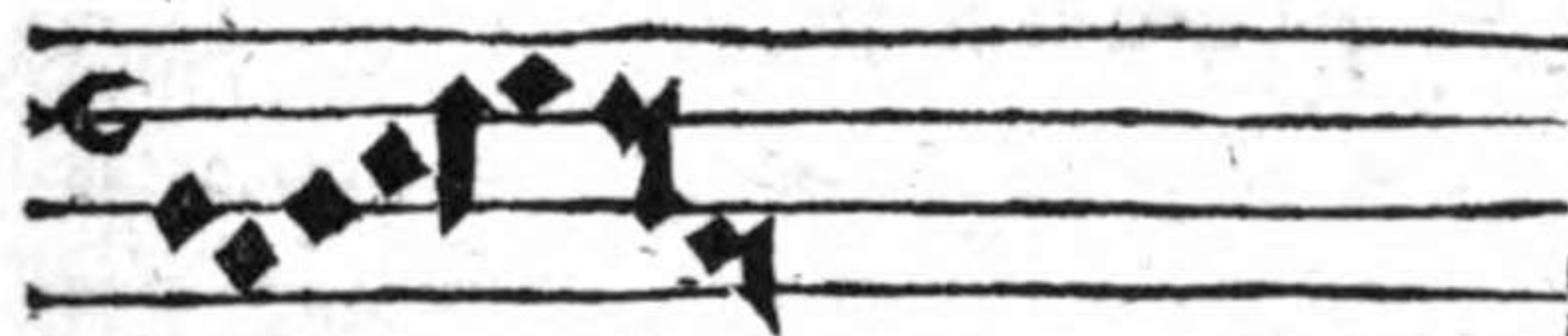
Capitalis, In g graui sic p Tonū, In virtute ta.



Apparuerūt, per Ditonū, Viri galilei, per Diatesseron,



Confortatus est. Hic est vere martyr, In a acuto,



Differētia pri^{ma}, Regit cā^{ntus} incipiētes

Electi sunt in christo, In g graui subito ascen^{dentes} per Diapente ad d la sol re, vt hic,



Differentia prima, Factus est, Gabriel,
Differētia secūda, Respicit cantus surgētes in h duro sic

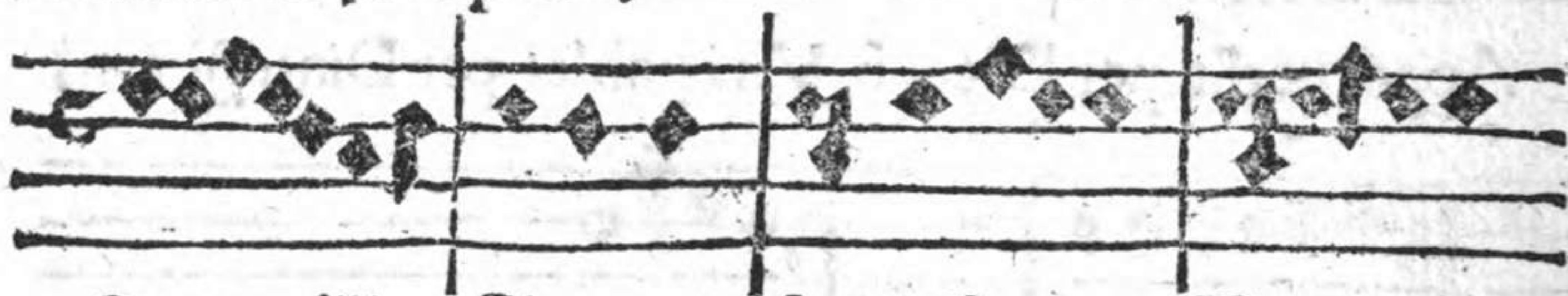


Secūda differētia, Mirificauit, Redemptionē,
Differētia tertia, Considerat cantus incipientes in c, a^{cu}to, notas ibidem duplicantes, vt hic,



Tercia differētia, Dixit dominus, Om̄is spiritus,

Quarta differentia. Respicit cantus surgentes in d la sol-
re. Aliquando per Tonū descendentes, Non nūq̄ vero per
Semiditonū, hoc pacto,

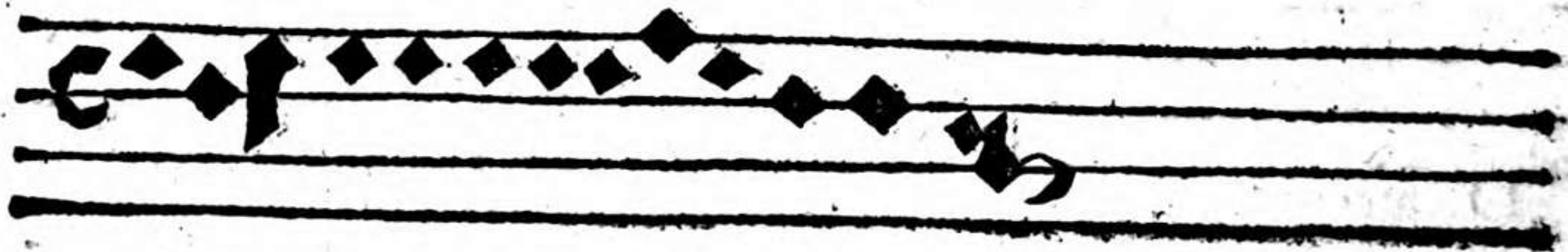


Quarta d̄ria. Sit nomē. Ingressa agnes, Tu es petrus.

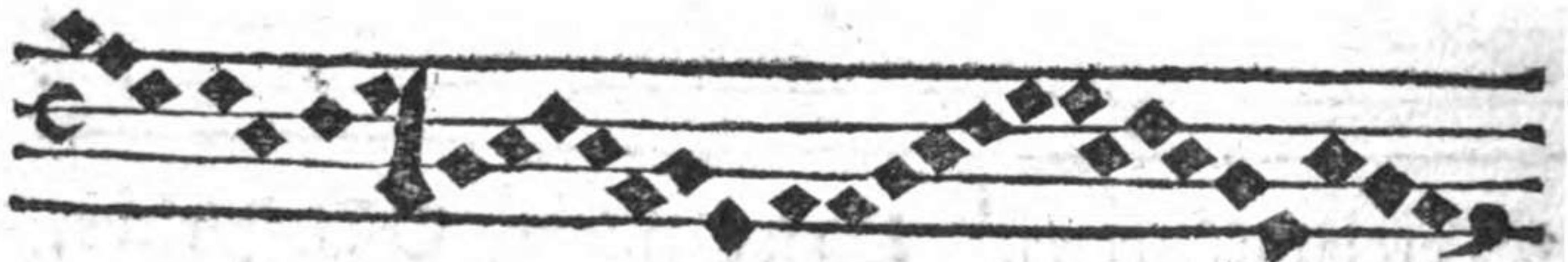
**Intonatio psalmoꝝ Maiorū z Minorū. quos incit
pit in d acuta sic,**



Laudate pueri dominū laudate nomen domini.
Nunc dimittis feruum tuū domine.

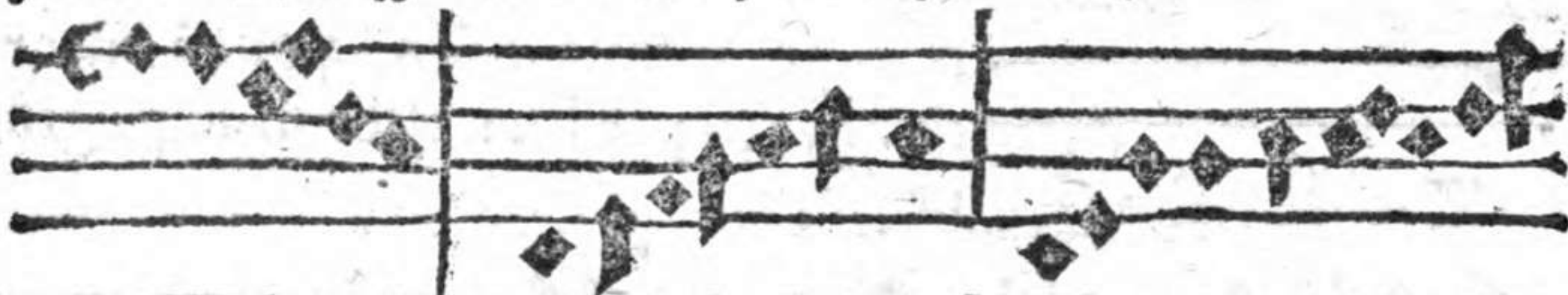


Magnificat anima mea dominū,
Benedictus dominus deus israel.
Ambitus Septimi. Tomi cū solmisatiōe:

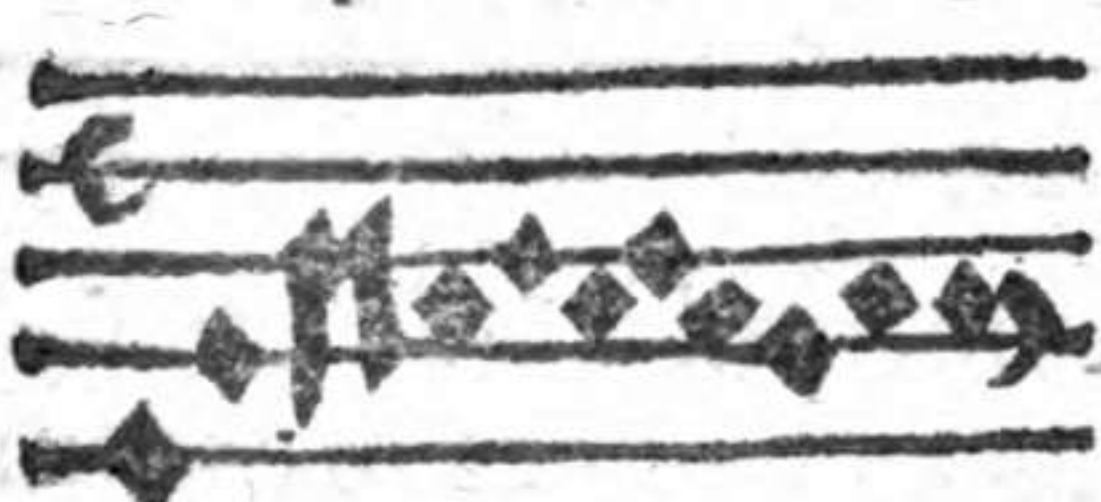


De Octavo Tono.

OCTAVS Tonus fuit in g sol re ut. cū suo Autenti-
 to septimo. & habet suā repercussionē de ut ad fa p
 Diatesserou. hoc est de g sol re ut. ad c sol fa ut. &
 hoc potest descendere sub notā finalem quartā. Aliquā quā-
 tū ex licentia. In quo aduertētia est in a la mi re. & b fa h mi
 quia p descensu accipit la in a acuto. & in h duro mi. & ha-
 bet septē principia claviū p inceptiōe sui cantus scilicet c.
 d. ff. g. graues. a h & c acutas. & quatuor differentias. & vnā
 irregularē que a quibusdā Tonus peregrinus dicit̄. que dif-
 ferētia melodiā octavi Toni habet & finē Ideo aut̄ dicit̄ irre-
 gularis. quia finis differentie dicte super melodiā regularā
 descendit. Sed tamen iste finis est positus facilitatis causa.
 sicut & alie differentie aliorū tonorū. ut hic.

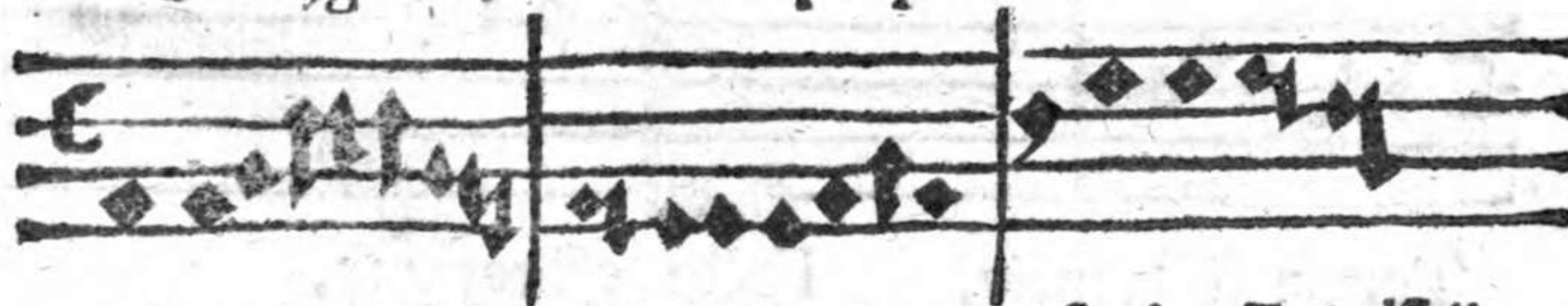


Capitalis. In C. graui. Stabūt iusti. Sapiētia clamitat.

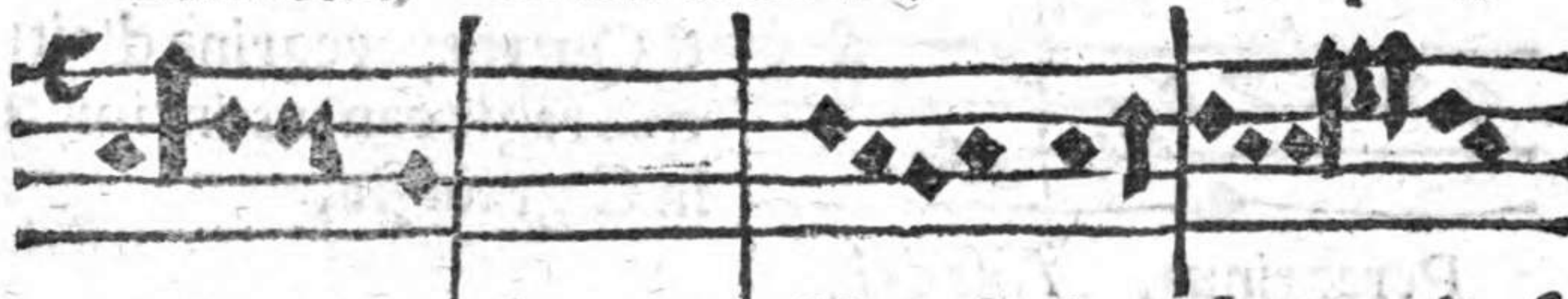


In d. graui dupliciter. Primo per
 tonū ascendētē ad a la mi re. ad c. a-
 cutū. vel descendētē ad ff. graue.
 Secundo per Diatesseron a. g. graui
 surgentes ad c. acutum ascendentes
 Exemplū primi.

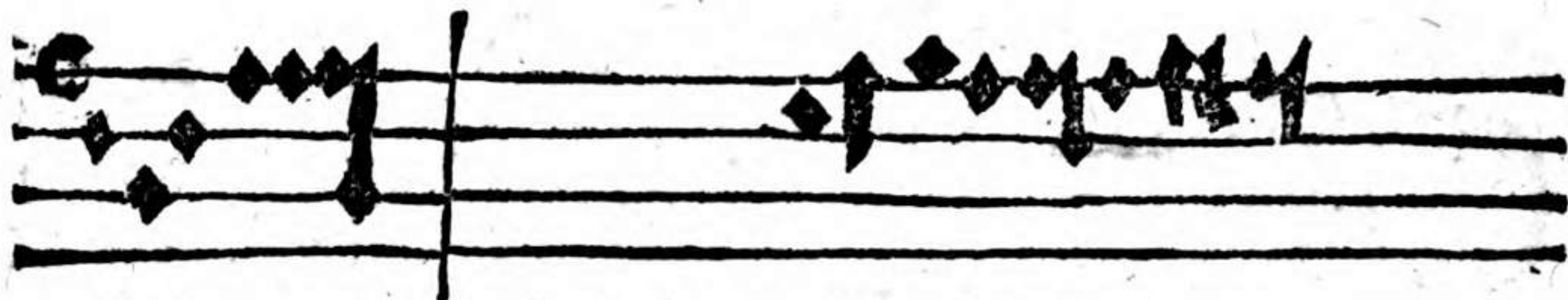
Spiritus domini
 In d. graui.



Benedicta. Gaude & letare. Iudea. Exemplū ii.



Veni sponsa. In a. acuto. Hymnū cātare. Inuocauit. f.



In loco pascue, In h duro, Laudabilis po,
 ¶ Prima differentia regit cantus incipientes in ff. graui sur-
 sum ascendentes, vt hic.



Prima dñia, Hora est iam, Et dicebāt adinuicem.



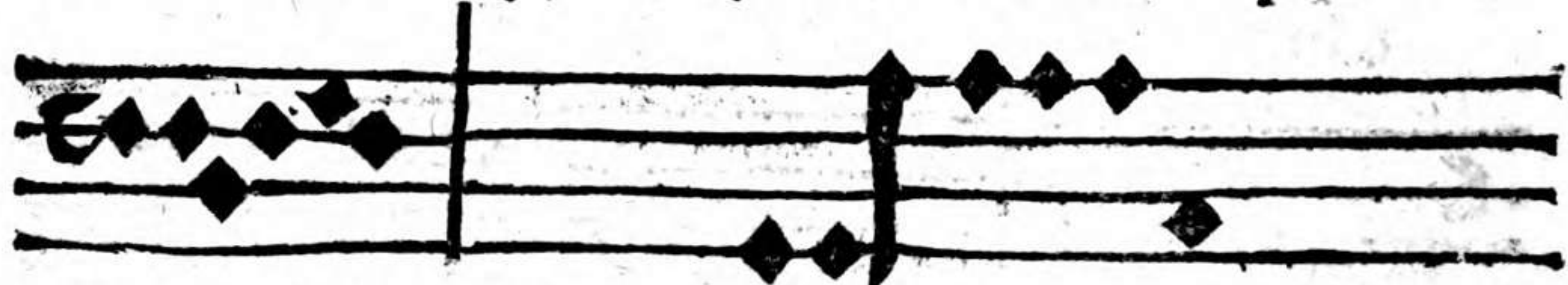
¶ Secūda differentia cōsiderat cātus
 surgentes in c, acuto descendētes nō
 nūq̄ per Semitonū ad h durū, inter-
 dum vero per Diatesseron ad g, graui

Zachee festinās, ue sic,



Secūda dñia, Deo nostro. Lumen ad reuelationē.

¶ Tercia differentia, Respicit cantus incipientes in eadem
 clauē acuta c, hoc est, i c sol fa vt, notas ibidē duplicātes sic

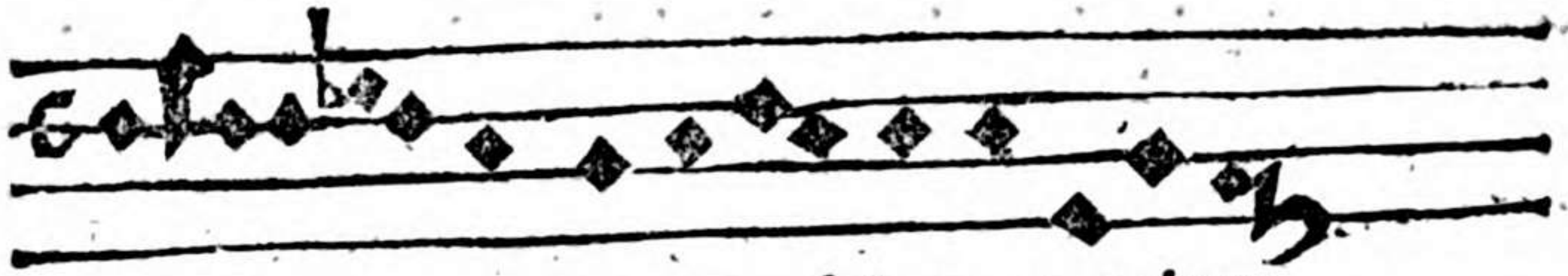


Tercia differentia, Factus est repente,



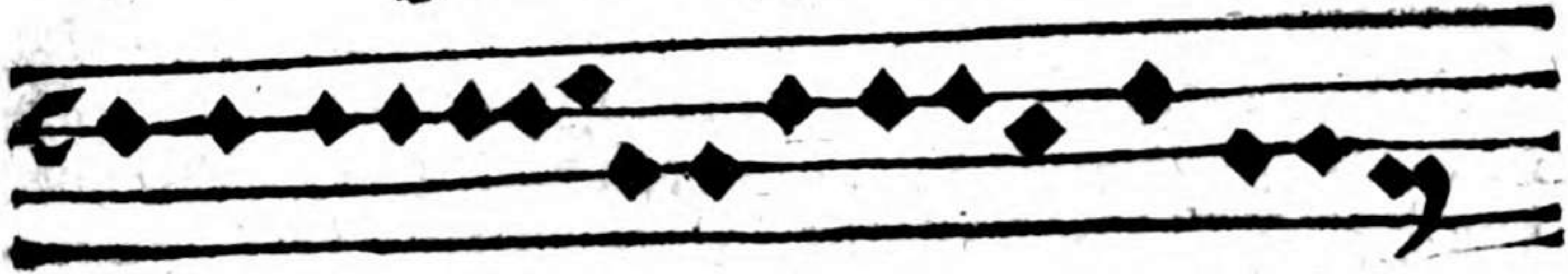
¶ Quarta peregrina dicitur
 que regit cantus incipiētes
 in C, graui sic,

Peregrinus, Alle dei,



Tali tenore tonus cantabitur peregrinus,
In exitu israel de egipto.

Intonatio psalmoꝝ eius.



Laudate pueri dominū laudate nomen domini,
Nunc dimittis seruum tuū domine.



Magnificat anima mea dominum,
Benedictus dominus deus israel.

Ambitus Octavi Toni cū solmisatiōe:



De transpositione Tonoy.

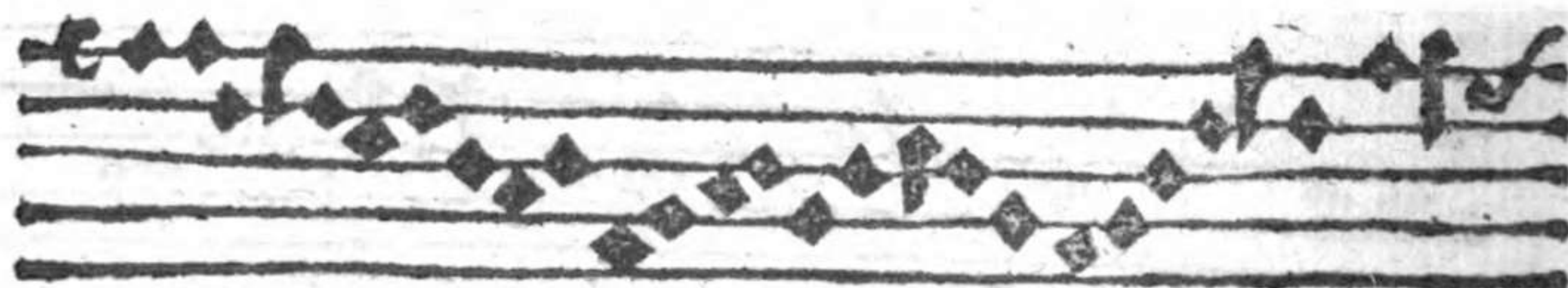
Omnes Toni transponunt, preter septimū & octauū,
& hoc ppter nimium ascensum possent tamen trāspo-
ni ad aliquā clauē inferiorē, preter d la sol re. Est enī
transponere cantū a loco pprio remouere, Toni aut debēs

f ij.

transponi in clausibus ubi possent habere suas repercussiones
 Tonus enim primus cum secundo transponitur a d sol re ad a la
 mi re per quartam, vel a d sol re ad g sol re ut, licet raro. Tunc com-
 muniter fit in cantu Mensurali talis transpositio. Tertius
 & quartus ab e la mi ad b fa h mi. Quintus & Sextus ab ff.
 fa ut, ad c sol fa ut, & si transponitur catus ad d la sol re erit se-
 cundi toni. Quia talis a d sol re per octavam ad d la sol re trans-
 ponitur. Notandum est quod tam Authentici quam Plagales Toni dum
 transponuntur servant easdem repercussiones quas in clavis
 non transpositis habebant. Advertendum est etiam quod omnis auten-
 tus & plagalis tonus transpositus potest descendere sub no-
 tam finalem per quartam vel quintam, & potest descendere a no-
 ta finali quintam vel sextam. Sed Tonus plagalis transpositus e-
 contra ascendit a nota finali, per quartam vel quintam, & descen-
 dit sub nota finali quintam vel sextam, ut in exemplo.



Primus Tonus sic transponitur.



¶ Secundus Tonus sic transponitur.



Nota in omnibus Tonis transpositis in b fa q mi mi canit. In c sol fa vt fa si in predictis clauibus finiunt scilicet in a la mi re b fa q mi. c sol fa vt, excepto quarto qui interdum ad a la mi re transponit per quartam de e la mi in quo fa canit in b fa q mi, & sol in c sol fa vt, sicut dictum est in differentia tertia quarti toni. Omnium itaque tonorum transpositionum eadem est intonatio psalmodiarum minorum quam maiorum que est in clauibus non transpositis.

Sequitur de schala ficta.

VSICA ficta que a pluribus schala ficta siue coniunctarum dicitur, Coniuncta enim est toni in Semitonio vel e contra facta transpositio. Vel est vox externa & aliena a clauis que in aliqua clauis canitur in qua ipsa naturaliter non ponitur, ut canendo in e la mi fa & in f fa vt mi, &c. hinc Musica ficta dicitur cum voces fictas moduletur, & fit coniuncta principaliter solum respectu vocum mi & fa quas fingere oportet in locis aliter quam manus vel schala musica continet, & fingendo istas voces necessitate cogente mi & fa cum sint medie. Omnes alie sunt fingende voces. Signantur autem coniuncta per signa b rotundum & q quadratum que semper locis suis repugnantibus accomodantur. Vbi notandum quod coniuncte octies in manu euenire solent. Prima inter ff. & q graues reperitur in q mi p b molle signata cum ibi loco mi canitur fa. Exempla sunt in Responsorijs, Sancta & immaculata, &c. In verbo non poterat. Item in Responsorio Fuerunt sine querela. In verbo, Calicem domini. Ista Responsoria. Si in inferioribus clauibus incipiunt habebunt coniunctam. Sancta immaculata. Si in d sol re, & fuerunt in A graui. Si vero predicta Responsoria transponantur a propria sede ad clauis affinales tunc euitabitur in eis coniuncta. Secunda coniuncta inter d & e graues reperitur & figuratur in E la mi p b molle ut in Introitu Salve sancta parens. In verbo regit similiter. Gaude maria. In verbo Interemisisti. Si in e la mi incipiat. Si vero Introitus inceptam suam habuerit in E graui & Gaude Maria in

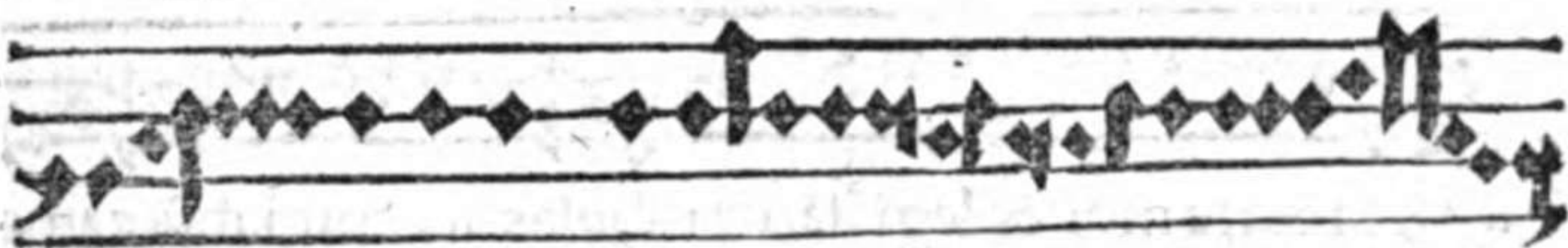
REGVLA Signato fa in h mi & si contingit saltū fieri ad quartā ad elami secundū tūc etiā in e acuro deber signari fa ppter euitare Tritonū phibitū. Itē si sit descēsus de b fa h mi ad e la mi finale ita q̄ in h mi fa canit tūc in e la mi deber siō mīlīter decantari fa ppter euitare modos in vsitatos videlicet Semidiapente. Item de octauis suis idē est intelligendū ppter euitare Semidiapason.

¶ Notabile Melius ac iuuuīus est cauere p̄ tollerabiles cōiūctas q̄ intollerabiles q̄ cātū viciāt. Nā Musica ficta fingit in quacūq̄ clauē quacūq̄ vocē consonantie causa. vt in exēplo.



Capitulū Quintū & vltimū de Introitibus & responsorijs.

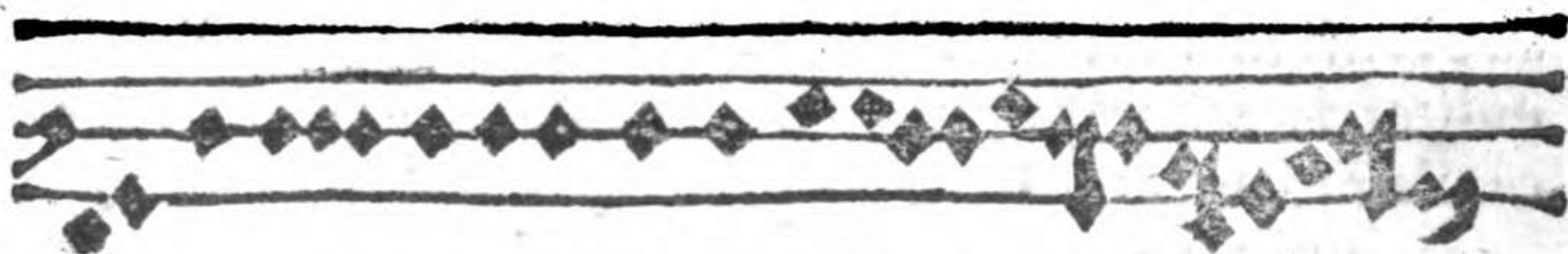
S VI Tono adiudicari debeāt Autēto ve an plagali ex suis versibus. Norandū q̄ Introitus tonorū omniū vario mō habent inīcia sua secūdū diuersitatē clauū ips cōcessam. Vñ Introitus primi toni finiūt in d sol re cū secūdo. Cuius vsus incipit in ff. graui hoc pacto.



Priā etate plasmati sunt adā & eua & positi sūt in sede btā
¶ Qñ vero transponit ad a la mi re per quintā Introitus primi toni tūc suū versum incipit in c sol fa vt.

De secūdi Toni Introitibus.

¶ Introitus secūdi Toni finiūt in d graui, quorū v̄sus incipit
in C graui sic,

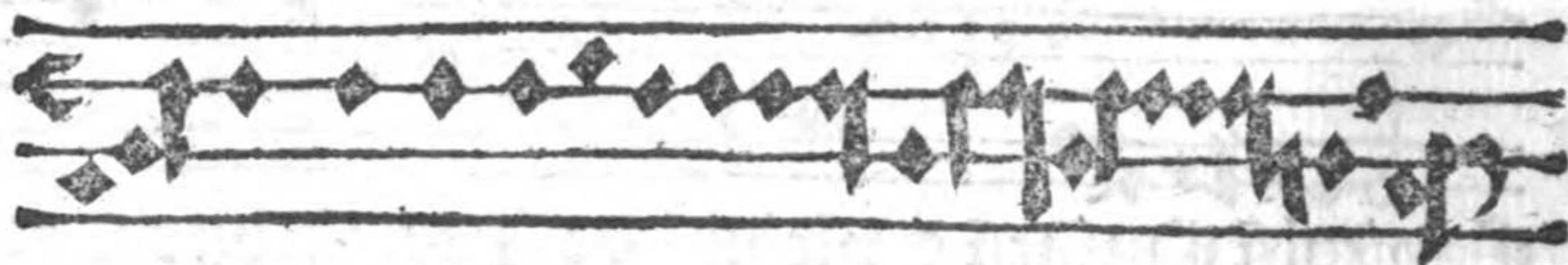


Secūda etate natauit archa diluuiū passim fluente,
Senciant om̄es tuū iuuamen,

¶ Quando vero trāspōnitur ad a la mi re tūc suū versum incipit in g sol re vt. & sic itelligēdū ē de cōmibus Introitibus qñ trāspōnūt tūc ī alijs clauibus quā regularibus incipiūt.

De Tercio Tono.

¶ Tercij Toni Introitus finiūt in E la mi cū quarto. Quorū versus iniciū habent in g graui tali modo,



Tentauit Abrahā tercia etate dilectū Isaac mactare,
De profundis clamaui ad te domine,

De Quarto Tono.

¶ Introitus Quarti Toni finiunt in E graui, Quorū versus incipiūt in a acuto hoc modo,



quarta etate moyses legislator tabulas accepit ī mōte sinai,
Domine probasti me & cognouisti me,

De Quinto Tono.

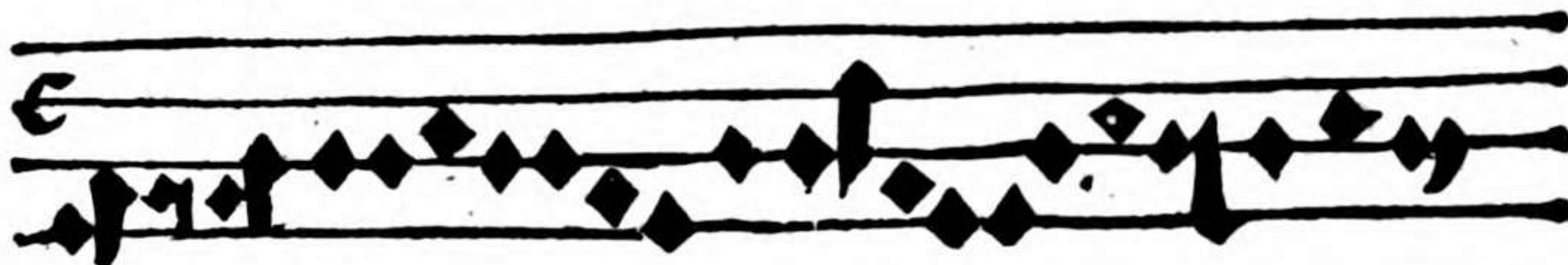
¶ Quinti Toni Introitus terminatur in ff. finali cū Sexto.
Quorū Versus incipiunt ibidem sic,



Quinta etate p̄ualuit David in funda cū lapide gira goliā.
 Diligam te domine virtus mea,

De Sexto Tono.

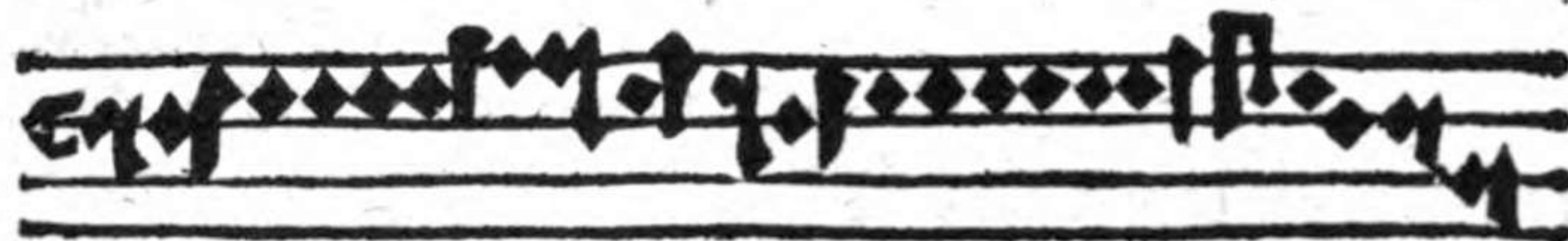
¶ Sexti toni Introitus finem habēt in ff. fa vt. Quorū versus
 incipiū capiunt in eodem ff. graui sic.



Saluator noster dñs deus etate sexta natus est in mundū,
 Bonū est confiteri domino.

De Septimo Tono.

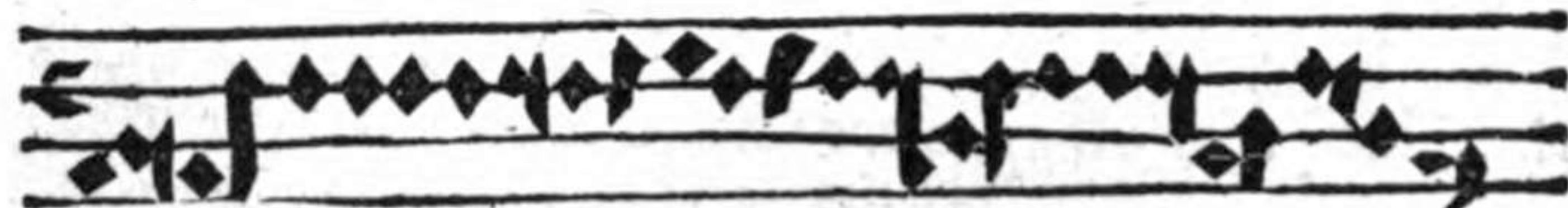
¶ Septimi Toni Introitus finiunt in g sol re vt. Quorū versus
 incipiū assumunt in c acuta hoc modo.



Septima etate resurgemus rationem meritoꝝ redditurū
 Cantate domino canticum nouū.

De Octavo Tono.

¶ Introitus octaui toni finē habent in g graui. Quorū versus
 incipiūt ibidem tali modo.

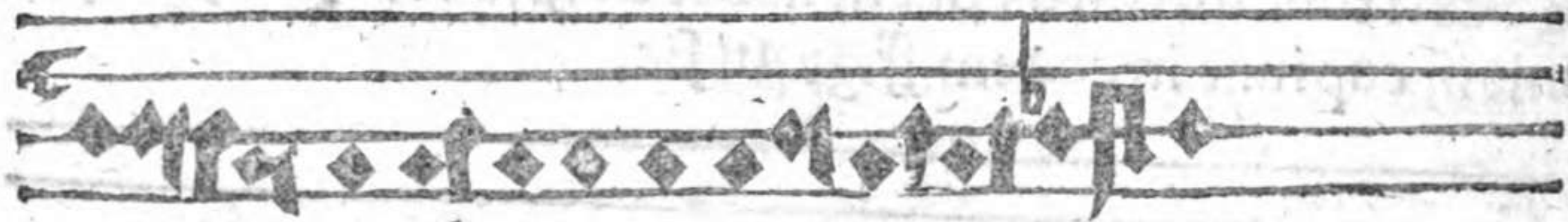


Octaua etate que carebit fine perpetua fruamur pace.
 Benedicamus patrem & filium, g

Sequitur de Responsorijs omniū Tonorū.

& primo de Responsorijs primi Toni.

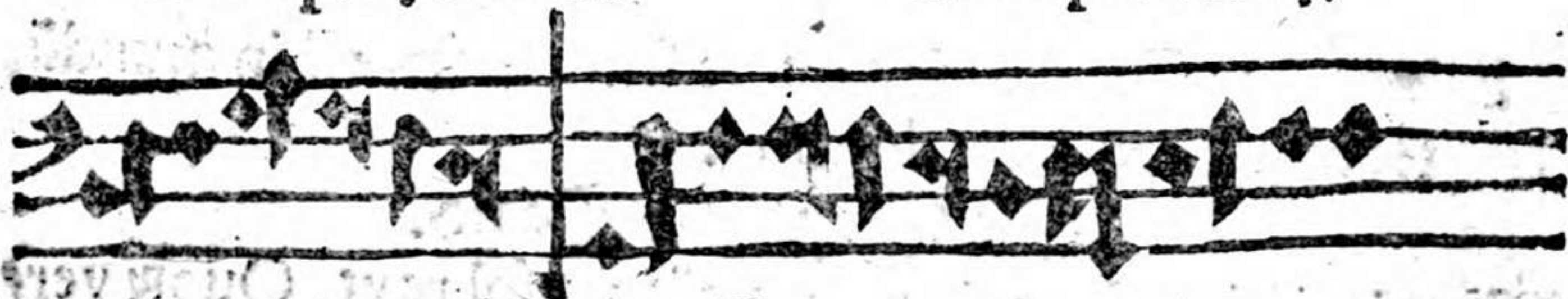
OMnia Responsorija primi Toni finiunt in d graui, quando nō transponunt. Quorū versus incipiūt communiter in a acuto, Interdū vero in d sol re per terciā, licet raro. Nōnūq̄ etiā in d graui subito per Diapente ascendentes ad a acutū, Exemplū primi, vt hic cōmuniter



Ora pro populo inter veni pro clero

Exemplū secundi.

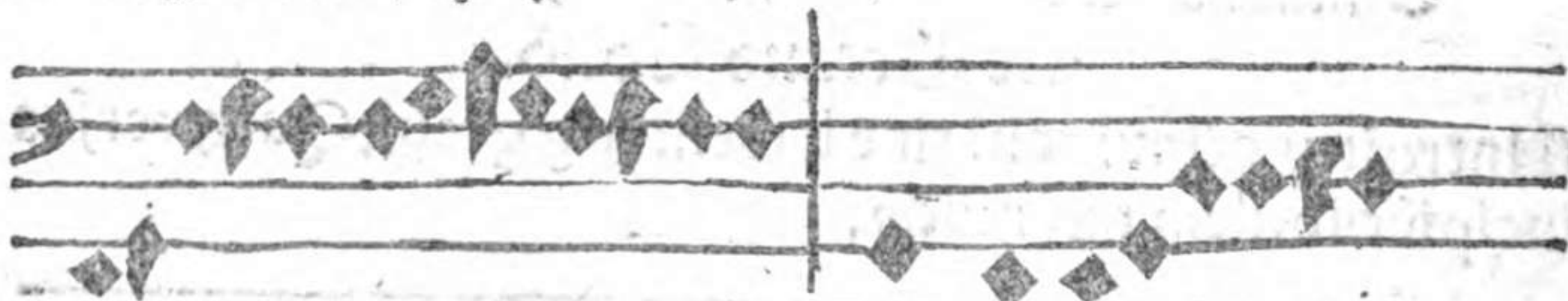
Exemplū terciū,



Cer re, &c. Che rubin quorū
Illius Respōsorij, Solē iusticie, Illius Respōsorij, Te sanctū
dominū de s. Michaelē,

De Responsorijs secundi Toni.

Responsorija secundi toni terminant in d graui quādo nō transponunt. Quorū versus principiū habent aliquñ in C, nō nūq̄ vero in d grauibus, sed quo ad gloria patri in C, graui habent iniciū vt sic,

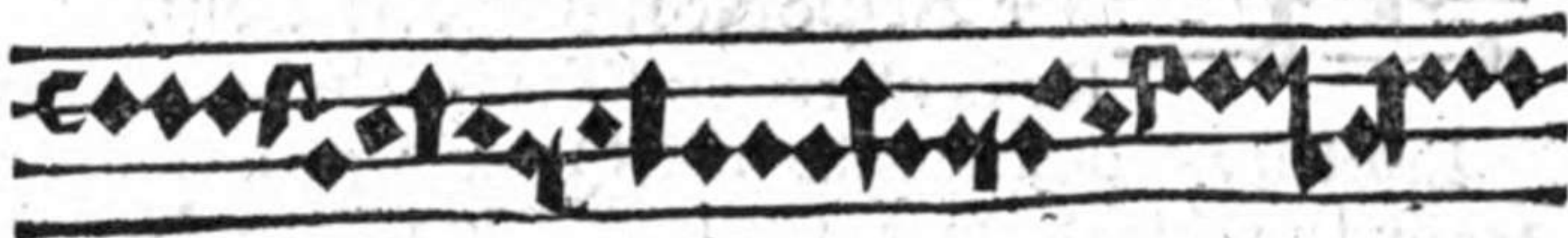


In C, Cumq̄ audisset populus, Exm̄ vbi in d, Tradiderūt
Illius Respōsorij, Ingrediente dño, Illius Respō, Fuerunt,

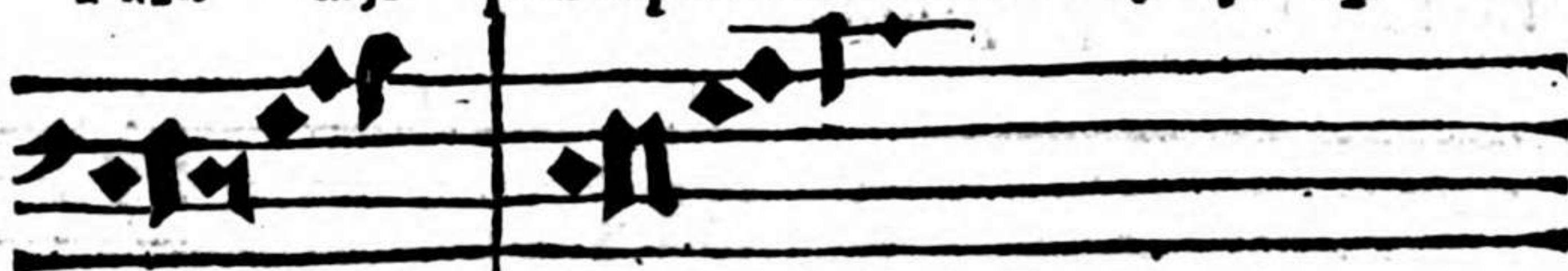
De Responsorijs Terciū Toni.

Responsorija terciū toni finiūt in E graui, Quorū versus cō

munitur incipiunt in c acuta, non uero ibidem ubi finem
habent, Exemplum primi sic,



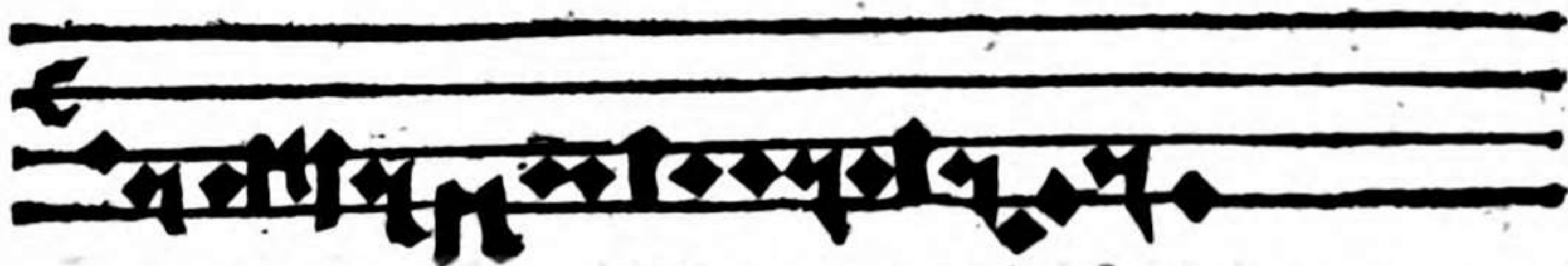
Para disi porta per euā cū & is clausa est & p Mariā



Erat em̄ Pulchra sion, Illius Responsorij,
Quadā die, Surge virgo,
Exemplum ubi in E

De Responsorij Quartii Toni.

Responsorij quartii Toni finiūt in E la mi, Quorū versus pri-
cipiū assumūt in a acuta & hoc si nō trāspōnūt, exm̄ ut hic,



Simon Ioannis diligis me plus his



De Responsorij quinti toni.

Oīa responsoria quinti toni finem
habent in ff, graui. Quorū versus cō-
ter incipiūt ī c acuta, Non uero ibi-

Cōstantes estote, de ubi termināt puta in ff, graui sic,



Et ambulabunt gentes in lumi ne tuo

In ff. graui sic.
 Illius Responsorij, Regnū mundi.
De Responsorijs Sexti Toni.

Responsorija sexti Toni cōcludunt in ff. gra
 Eructauit, ui, si nō trāspōnūt. Quorū versus incipiūt cōi
 ter ibidem videlicet in ff. fa vt. Interdū in a acuto. Nōnunq̄
 vero in ff. graui per Diapente mox ascendentes ad c sol fa vt
 licet raro. Exemplū primi.

Hoc erit si gnū federis, In A, Melle fluēs il

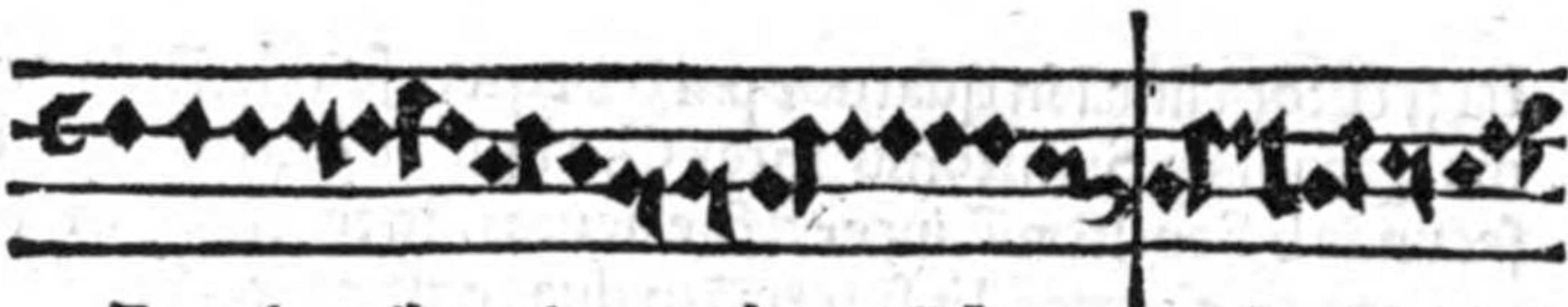
Con ser ua, In ff. per quintam,
 Benedic domine,

De Responsorijs Septimi Toni.
 Omnia responsoria Septimi Toni finiūt in g graui, Quorū
 versus incipiūt cōiter in d acuta tali pacto.

Maledi &a terra in opere tuo.

De Responsorijs Octauī Toni.

Octauī Toni Respōsoria concludunt in g sol re vt. quorū
 versus incipiūt cōiter in c acuta, Nōnunq̄ vero in a la mi re
 tali modo.



Et qui preibant increpabant eū, In a acuto, In principio
erat verbum,

De compositione & dimensione Monocordi.

MONOCORDVM Vnius chorde instrumentū
tū tali industria rite conficitur. Recipe lignū
duarū vlnarū, vel placite longitudinis duorū di
gitorū latitudinē & eorūdem spissitudinē habēs
atq; id ipsum caua per medium extremitatibus
omnibus manentibus illesis, & cooperiat affere
tenui lenigato ac fenestrato ad modū lutine, per cuius me
dium linea vna oculca trabať & in illius principio punctus
vnus littera F signetur, erit em̄ prima instrumenti magada
post totā lineā a puncto Γ vt pone. In secundo nihil in tercio
C fa vt, in quarto nihil, In quinto G sol re vt, In sexto c sol
fa vt, In septimo g sol re vt minutā, In octauo nihil, Vltimo
aūt cifram que tenebit locū secunde magade, hoc facto spa
ciū quod a Γ vt vsq; ad secundā magadā est iterū in ptes no
uem distingue, In quarum prima A graue pone, In tercia D
sol re, In quinta A la mi re, In sexta d la sol i e, In septima A
a la mi re, Deinde ab a re in secundā magadā iterū fac ptes
nouē, & in prima pone h graue, In tercia E la mi, In quinta h
mi in minutis, In sexta E la mi acutā, In septima h mi in ge
minatis, Quo facto spaciū hoc totū a prima magada in secū
dā per partes quatuor distingue, & in prima pone b fa, i gra
uibus, In secūda F, fa vt final'em, In tercia f, fa vt acutā, De
inde incipe in b, fa graui, & totā lineā conū versus in quatu
or partes partire, & in prima pone b, Semitonium inter D &
E, Capitales, In secūda b fa in minutis, In tercia b b fa in ex
cellentibus, Hoc facto incipe i Semitono quod inter D, &

Est & totā lineā in quātuor partes equas scinde. Et in pri-
 ma signabis b Semitoniū inter G, capitalē & a minūtā, In
 secunda b Semitoniū inter d & e acutas, In terciā b fa. inter
 dd & ee excellentes, Et si terciā in duas equas vltorius dimi-
 seris habebis Semitoniū inter g acutā & aa excellēs. Postea
 fige pedē circini in c sol fa vt & spaciū versus secundā maga-
 dam in duas partes distingue, in cuius medio cc sol fa ponis-
 to, Similiter a d la sol re spaciū versus conū in duo equalia
 partire, & in medio loca dd la sol, Postremo ab e acuta ver-
 sus secundā magadā spaciū diuide & in medio habebis ee la.
 Cum vera Monocordi dimensioe, His sic factis in extremis
 Magada rū punctis, pone parua ipsius chorde sustentacula,
 ne corde sonus lignorū contactu obtundat, Quibus paratis
 affigatur atq; superducat vna chorda enea satis fortis gros-
 sa atq; bene extensa vt sonū audibilē reddat & habebis Mo-
 nocordū perfectū, Cuius forma hec erit,

Monocordum.

Prima Magada,

Secūda Magada,

